

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Vnitřní motivace ve skateboardingu
(podle Sebedeterminační teorie Edwarda L. Deci
a Richarda M. Ryana)

Adéla Růžičková

Studijní program: Psychologie

Vedoucí práce: Mgr. Jan Kulháněk

Praha 2022

Prague College of Psychosocial Studies

Intrinsic Motivation in Skateboarding

*(according to the Self-Determination Theory of Edward L. Deci
and Richard M. Ryan)*

Adéla Růžičková

Study programme: Psychology

The Master Thesis Work Supervisor: Mgr. Jan Kulháněk

Prague 2022

Prohlášení:

1. Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne.....

Podpis.....

Děkuji...

Vedoucímu mé práce, Mgr. Janu Kulhánkovi, za odborné vedení, věnovaný čas, nové nápady a povzbudivý přístup.

Doc. PhDr. Ivě Poláčkové Šolcové, Ph.D., za urgentní telefonickou konzultaci.

Kamče, za zkušené rady a optimismus.

Všem, kteří mi ukázali, že i statistika se dá pochopit.

Všem respondentům, kteří se ochotně zúčastnili dotazníkového šetření.

Abstrakt

Tato práce pojednává o vnitřní motivaci v rámci Sebedeterminační teorie u subkultury skateboardistů. Pro účely praktické části byla zvolena kvantitativní výzkumná metoda. Empirický materiál byl zajištěn dotazníkovým šetřením, provedeným s 50 skateboardisty a 50 respondenty komparační skupiny, která na skateboardu nejezdí. Cílem výzkumu bylo zjistit, jakou měrou jsou u jednotlivých skupin skrze vztahy naplňovány základní psychologické potřeby; autonomie, kompetence a příbuznost. Zároveň bylo cílem potvrdit či vyvrátit předpoklad, že skupina skateboardistů dosáhne vyšších skóre než skupina komparační, a prokáže se tak jako více vnitřně motivovaná. Tento předpoklad nebyl potvrzen, naopak komparační skupina dosáhla vyššího skóre potřeby příbuznosti. Obě skupiny však dosahovaly v rámci svých vztahů vysokých skóre.

Klíčová slova: skateboarding, motivace, teorie základních potřeb, sebedeterminační teorie

Abstract

This thesis deals with the intrinsic motivation within the Self-determination Theory of subculture of skateboarders. A Quantitative research method was chosen for the the purposes of the practical part. Empirical material was provided by a questionnaire survey conducted with 50 skateboarders and 50 respondents of a comparison group that does not ride a skateboard. The aim of the research was to find out to what extent the basic psychological needs of the individual groups are fulfilled through relationships; autonomy, competence and kinship. At the same time, the aim was to confirm or refute the assumption that the group of skateboarders will achieve higher scores than the comparison group and thus prove to be more internally motivated. This assumption was not confirmed, on the contrary the comparison group achieved a higher relatedness need score. Both groups achieved high scores in their relationships, though.

Keywords: skateboarding, motivation, basic psychological needs theory, self-determination theory

Obsah

Úvod.....	8
1. Teoretická část	9
1.1. Sebedeterminační teorie (Self-Determination Theory).....	9
1.1.1. Motivace.....	10
1.1.2. Teorie základních psychologických potřeb (Basic Psychological Needs Theory).....	12
1.1.3. Teorie kognitivního hodnocení (Cognitive Evaluation Theory).....	14
1.1.4. Sebedeterminační teorie a sport.....	14
1.2. Skateboarding	16
1.2.1. Skateboarding jako subkultura	17
1.2.2. Skateboarding a SDT	20
1.2.3. Skateboarding a autonomie	20
1.2.4. Skateboarding a kompetence.....	23
1.2.5. Skateboarding a příbuznost	23
1.3. Shrnutí teoretické části.....	25
2. Praktická část	27
2.1. Výzkumný problém, výzkumné cíle.....	27
2.2. Výzkumná hypotéza.....	27
2.3. Procedura výzkumného šetření.....	28
2.4. Výzkumný vzorek.....	29
2.5. Techniky sběru dat.....	32
2.6. Analytické postupy	34
2.7. Výsledky	37
3. Diskuse	38
4. Závěr a limity	40
5. Seznam literatury:	43
6. Seznam příloh	47
7. Bibliografické údaje	55

Úvod

Psychologie zahrnuje široký rámec témat, mezi nimiž jsou i ta, která jsou mnohdy smutná a tíživá. Přála jsem si zvolit pro svou bakalářskou práci téma, které se neponese v duchu psychopatologie a prožívání těžkých životních situací. Proto jsem zvolila téma motivace, která naopak člověka vede k cíli a mnohdy svou podstatou naplňuje.

Existuje mnoho psychologických teorií vysvětlujících fenomén motivace rozlišně. Nečinila jsem souhrn několika teorií motivace, naopak jsem se rozhodla vybrat si jednu konkrétní – Sebedeterminační teorii autorů Deci a Ryana. Tato teorie mě zaujala svým optimismem, a to zejména ve smyslu víry v člověka jako přirozeně zvědavého aktivního tvora v sebeaktualizační tendenci, a také popisem základních psychologických potřeb; autonomie, kompetence a příbuznosti, nezbytných pro spokojený život člověka. Po bližším seznámení s touto teorií, jsem začala přemýšlet, kdo by byl vhodným souborem pro můj výzkum.

Rozhodla jsem se zvolit subkulturu skateboardistů, kteří se zdají být svobodomyšlní a vnitřně motivovaní. Většina výzkumů v mé rešerši čerpala informace o skateboardingu z pozorování v terénu a z rozhovorů se samotnými skateboardisty. Nechtěla jsem opakovat výzkumy tohoto ražení a líbila se mi představa užití materiálů přímo od autorů této teorie. Proto jsem se rozhodla zvolit kvantitativní metodu – dotazníkové šetření.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část pojednává o Sebedeterminační teorii, která je souhrnem subteorií vznikajících řadu let. Popisuje některé její dílčí teorie, konkrétně Teorii základních psychologických potřeb a Teorii kognitivního hodnocení. Dále je vysvětlen pojem motivace v kontextu této teorie. Poté je v práci představen fenomén skateboardingu, a to jednak perspektivou Sebedeterminační teorie, ale i v pojetí sportu a subkultury. Definována je řada pojmů jako například motivace, autonomie, kompetence, příbuznost, flow, transcendence, kompenzace a další.

V praktické části byla užita kvantitativní metoda dotazníkového šetření na výzkumném vzorku 50 skateboardistů a 50 respondentů komparační skupiny. Jednalo se o kvaziexperiment. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit a porovnat, jakou měrou jsou u jednotlivých skupin naplňovány základní psychologické potřeby skrze jimi určené vztahy.

1. Teoretická část

1.1. Sebedeterminační teorie (Self-Determination Theory)

Podle O'Hara (2017) první myšlenky o Sebedeterminační teorii, nebo jinak překládáno, Teorii sebeurčení (dále jako SDT), představili autoři v knize Self-Determination and Intrinsic Motivation in Human Behavior v roce 1985. Cílem této teorie je specifikovat faktory, které podporují vrozené lidské potenciály spojené s růstem, integrací a blahobytem, a zkoumat procesy a podmínky, které podporují zdravý vývoj a efektivní fungování jednotlivců, skupin a komunit (Deci & Ryan, 2000b). Výzkum podmínek, které podporují, nebo oslabují pozitivní lidský potenciál, má teoretický i praktický význam, jelikož může přispět nejen k formálnímu poznání příčin lidského chování, ale také k vytváření sociálního prostředí, které optimalizuje rozvoj, výkon a pohodu lidí (Deci & Ryan, 2000b). Výzkum v rámci SDT se trvale zabývá právě těmito otázkami (Deci & Ryan, 2000b).

SDT se skládá ze šesti dílčích teorií, z nichž každá byla vyvinuta k vysvětlení souboru motivačních fenoménů, které vyplynuly z laboratorního a terénního výzkumu. Každá z nich se tedy zabývá buď aspektem motivace, nebo aspektem fungování osobnosti (Center for Self-Determination Theory [CSDT], 2022).

V této práci nebudou představeny všechny dílčí teorie SDT, přiblíženy budou pouze dvě, které jsou stěžejní pro praktickou část. Jedná se o Teorii kognitivního hodnocení (Cognitive Evaluation Theory [CET]) a Teorii základních psychologických potřeb (Basic Psychological Needs Theory [BPNT]).

Nejprve je však žádoucí vrátit se k pojmu motivace a upřesnit pohled na ni perspektivou SDT. Nejzákladnější rozdělení v SDT stojí mezi vnitřní motivací, která se vztahuje k tomu, že něco děláme, protože je to ze své podstaty zajímavé, nebo příjemné, a vnější motivací, která vztahuje činnost k nějakému odlučitelnému výsledku (Deci & Ryan, 2000a). Desítky let výzkumů ukázaly, že kvalita prožitku a výkonu může být velmi odlišná, pokud člověk jedná na základě vnitřních, anebo vnějších důvodů (Deci & Ryan, 2000a).

1.1.1. Motivace

Podle Deci a Ryana (2000b) je motivace ústřední a trvalé téma psychologie, neboť je jádrem biologické, kognitivní a sociální regulace. Být motivován znamená být pohnut k tomu, abychom něco udělali, tedy člověk, který necítí žádný impuls nebo inspiraci k činnosti je charakterizován jako nemotivovaný, zatímco ten, který je plný energie či aktivovaný k dosažení cíle, je považován za motivovaného (Deci & Ryan, 2000a).

Helus (2011, s. 128) nabízí definici motivace, podle které je „téma usilování v psychologii pojednáváno pod záhlavím motivace. Toto slovo se odvozuje od latinského *movere* – znamená pohyb. Zde ovšem jde o specifický pohyb: Jako motivaci označujeme činitele aktivizující organismus k reagování, chování, jednání vedoucímu k dosažení cíle, uspokojení.“ Řičan (2013) blíže rozvádí pojem motiv, kde vysvětluje, že „slovo motiv bývá v přirozeném jazyce (někdy i v odborné literatuře) chápáno obdobně jako slovo důvod (např. ve výrazu motiv vraždy),“ a pokračuje, „motiv je jakýkoliv vnitřní činitel, který člověka nebo jiný organismus vede k aktivitě“ (s. 177).

I krátké zamyšlení naznačuje, že motivace je stěží jednotný fenomén. Deci a Ryan (2000a) vysvětlují, že lidé mají nejen různou míru, ale také různé druhy motivace. To znamená, že se liší nejen v míře motivace, tedy v tom, jak velká je, ale také v zaměření této motivace, tj. v tom, o jaký druh motivace se jedná (Deci & Ryan, 2000a).

Motivace, jak již bylo přiblíženo, je na poli psychologie dlouhodobým fenoménem zkoumání s nejednotnou definicí. Co je však možné považovat za sjednocující je, že motivace člověka aktivuje, vede, ponouká k činnosti něco udělat, nebo ho nutí dosáhnout cíle, případně uspokojení. V této práci bude na motivaci nahlíženo detailněji skrze teorii SDT.

Vnější motivace

Vnější motivace je konstrukt, který se vztahuje k činnosti, jež je vykonávána za účelem dosažení nějakého oddělitelného výsledku (Deci & Ryan, 2000a). Vnější motivace je tedy v protikladu k vnitřní motivaci, která se vztahuje k vykonávání činnosti pouze pro potěšení ze samotné činnosti, nikoli pro její instrumentální hodnotu (Deci & Ryan, 2000a). Ačkoliv je vnitřní motivace jednoznačně důležitým typem motivace, většina činností, které lidé dělají, není přísně vzato motivována vnitřně (Deci & Ryan, 2000a). To platí zejména pro rané dětství, kdy je svoboda vnitřní motivace stále více omezována společenskými požadavky a rolemi, které vyžadují, aby jedinec převzal odpovědnost za úkoly, které nejsou vnitřně zajímavé (Deci & Ryan, 2000a).

Chování, které je prováděno za účelem uspokojení vnějšího požadavku nebo získání externě stanovené odměny, nazýváme *vnější regulací* (Deci & Ryan, 2000a). V kontextu vnitřní motivace Deci a Ryan popisují pojmy *internalizace*, *introjekce*, *identifikace* a *integrace*. Koncept internalizace, chápaný jako kontinuum, označuje, jak se motivace k chování může pohybovat od nemotivovanosti nebo neochoty, přes pasivní dodržování, až po aktivní osobní angažovanost (Deci & Ryan, 2000a). Je to přirozený proaktivní proces, v němž se jedinci pokoušejí přeměnit společensky sankcionované mravy nebo požadavky na osobně schválené hodnoty a regulace (Deci & Ryan, 2000c).

Introjekce popisuje typ vnitřní regulace, při které lidé vykonávají činnosti s pocitem nátlaku, při němž se snaží vyhnout pocitům viny či úzkosti, nebo dosáhnout posílení ega či hrdosti – jinak řečeno, introjekce představuje regulaci podmíněnou sebehodnocením (Deci & Ryan, 2000a).

Autonomnější neboli sebeurčující formou vnější motivace je regulace prostřednictvím identifikace. Zde se osoba ztotožnila s osobním významem chování a přijala tak jeho regulaci za svou (Deci & Ryan, 2000a). Autoři zde uvádějí příklad z běžného života. Chlapec, který se učí nazpaměť pravopisné seznamy, protože to považuje za důležité pro psaní, kterého si cení jako životního cíle, se ztotožnil s hodnotou této učební činnosti (Deci & Ryan, 2000a).

A naposledy integrace, jež je procesem, při kterém jedinci plněji transformují regulaci do své vlastní podoby tak, aby vycházela z jejich sebepojetí (Deci & Ryan, 2000a). Jedná se o nejúplnější a nejkomplexnější formu internalizace vnější motivace, jelikož zahrnuje nejen ztotožnění se s důležitostí chování, ale také integraci těchto identifikací s dalšími aspekty sebe sama (Deci & Ryan, 2000c).

Vnitřní motivace

Vnitřní motivace vede člověka k činnosti spíše kvůli zábavě nebo výzvě, která s ní souvisí než kvůli vnějším podnětům, tlakům nebo odměnám (Deci & Ryan, 2000a).

Deci a Ryan (2000a) se domnívají, že od narození jsou lidé v nejzdravějším stavu aktivní, zvědaví, zvědaví a hraví tvorové, kteří projevují všudypřítomnou ochotu učit se a objevovat, a nepotřebují k tomu žádné vnější podněty. Tato přirozená motivační tendence je rozhodujícím prvkem v kognitivním, sociálním a fyzickém rozvoji, protože člověk roste ve znalostech a dovednostech právě díky svým přirozeným zájmům (Deci & Ryan, 2000a).

Koncept vnitřní motivace vznikl jako kritická reakce na dominantní behaviorální teorie 40. až 60. let 20. století, v jejichž důsledku vyplývají dvě odlišné možnosti pojetí vnitřní motivace (Deci & Ryan, 2000a). Jelikož vnitřní motivace existuje ve spojení mezi člověkem a úkolem, někteří autoři definují vnitřní motivaci způsobem, že úkol je zajímavý, zatímco jiní ji definují z hlediska uspokojení, které člověk získává z vnitřně motivovaného zapojení do úkolu (Deci & Ryan, 2000a).

Teorie SDT se zaměřuje především na uspokojení vrozených potřeb *kompetence, autonomie a příbuznosti* s ohledem na to, že uspokojení těchto potřeb plyne částečně i ze zapojení do zajímavých činností (Deci & Ryan, 2000a).

1.1.2. Teorie základních psychologických potřeb (Basic Psychological Needs Theory)

BPNT je subteorií SDT. Výše zmíněné potřeby, kompetence, autonomie a příbuznost, jsou potřeby vrozené, základní a univerzální životu (Deci & Ryan, 2000b). V tomto smyslu představuje taková potřeba energizující stav, který pokud je uspokojován, vede ke zdraví a pohodě, ale pokud uspokojován není, přispívá k patologii a špatnému životu (Deci & Ryan, 2000b).

Jak zmiňují Hagger a Chatzisarantis (2008), lidé proto přistupují k chování s vnitřní motivací, protože je účinné pro uspokojování těchto základních potřeb společných pro všechny lidi, a to i napříč různými kulturami. Podle autorů Deci a Ryana (2000b) se zdají být, mimo výše zmíněné, zásadní pro usnadnění optimálního fungování přirozených sklonů k růstu a integraci, jakož i pro konstruktivní sociální rozvoj a osobní pohodu.

Autonomie (Autonomy)

Potřeba autonomie se v rámci SDT nevztahuje k nezávislosti, odtážitosti nebo sobectví, ale spíše k pocitu dobrovolnosti, který může doprovázet jakýkoli čin, ať už je závislý nebo nezávislý, kolektivistický nebo individualistický (Deci & Ryan, 2000b). Bylo zjištěno, že možnost volby, uznání pocitů a příležitosti k vlastnímu řízení, zvyšují vnitřní motivaci, jelikož lidem umožňují větší pocit autonomie (Deci & Ryan, 2000b).

Kompetence (Competence)

Potřeba kompetence představuje zvládnutí techniky nebo kvalifikované činnosti (Hagger a Chatzisarantis, 2008). Teorie tvrdí, že k pocitu kompetence během činnosti vedou sociálně – kontextové události, např. zpětná vazba, komunikace či odměny (Deci & Ryan, 2000b).

Příbuznost (Relatedness)

Potřeba příbuznosti představuje vrozenou tendenci vyhledávat spojení s druhými (Deci & Ryan, 2000b). Vyžaduje pocit vzájemné sounáležitosti, sociální vazby a pocit péče ze strany významných druhých (Baumeister & Leary, 1995). Nedostatek náklonnosti je spojen s řadou špatných účinků na zdraví, přizpůsobení a pohodu (Baumeister & Leary, 1995).

Je podstatné si uvědomit, že tyto potřeby se vzájemně doplňují. To znamená, že optimální fungování a skutečně integrované chování může být výsledkem pouze tehdy, jsou-li podporovány všechny tři potřeby. Kompetence spolu s vnímáním, že chování je prováděno na základě skutečného pocitu sebe sama, bez vnějších podmíněných okolností, ať už domnělých nebo skutečných, na základě volby a vůle a za podmínky, že chování je podporováno druhými autonomním způsobem, jsou nezbytné pro to, aby bylo jednání plně integrované a podporovalo psychologické potřeby (Hagger a Chatzisarantis, 2008). Jedinec nemůže prospívat, aniž by uspokojil všechny z nich, stejně tak jako by nemohl prospívat pouze s vodou bez jídla (Deci & Ryan, 2000b). Proto se například očekává, že sociální prostředí, které poskytuje kompetence, ale nepěstuje vztahovost, povede k určitému ochuzení životní pohody (Deci & Ryan, 2000b).

Aby člověk zažíval trvalý pocit integrity a pohody, musí být tyto potřeby uspokojovány v průběhu celého života (Deci & Ryan, 2000b). Tvrzení, že tyto potřeby jsou univerzální a vývojově stále neznámá, že se jejich význam a způsoby uspokojování nemění napříč životem, nebo že způsoby jejich vyjádření jsou ve všech kulturách stejné (Deci & Ryan, 2000b).

1.1.3. Teorie kognitivního hodnocení (Cognitive Evaluation Theory)

CET představili Deci a Ryan, aby specifikovali faktory v sociálních kontextech, které ovlivňují variabilitu vnitřní motivace (Deci & Ryan, 2000a). Tato teorie je považována za další subteorii SDT a tvrdí, že interpersonální události a struktury, například odměny, komunikace, zpětná vazba aj., které vedou k pocitu kompetence během činnosti, mohou zvýšit vnitřní motivaci k této činnosti, protože tuto potřebu uspokojují. V souladu s tím se předpokládá, že optimální výzvy a zpětná vazba podporující účinnost a osvobození od ponižujících hodnocení usnadňují vnitřní motivaci (Deci & Ryan, 2000a).

CET dále upřesňuje, že pocity kompetence nezvýší vnitřní motivaci, pokud nejsou doprovázeny pocitem autonomie, tudíž pokud si lidé mají udržet či posílit vnitřní motivaci, musí nejen zažívat kompetenci, ale také musí prožívat své chování jako sebeurčující (Deci & Ryan, 2000a).

V souhrnu CET naznačuje, že prostředí může usnadňovat, nebo znemožňovat vnitřní motivaci tím, že podporuje, nebo maří potřeby autonomie a kompetence. Podstatné však je, že vnitřní motivace se projeví pouze u činnostech, které jsou pro jedince vnitřně zajímavé, především u těch, které mají přitažlivou novost, výzvu nebo estetickou hodnotu (Deci & Ryan, 2000a). Na činnostech, které takovou přitažlivost nemají, se zásady CET nevztahují (Deci & Ryan, 2000a).

1.1.4. Sebedeterminační teorie a sport

Sport

„Sport je významným sociálním jevem, je neoddělitelnou součástí společenského dění a odrazem životního způsobu. Může být náplní profesní orientace, mít podobu aktivní zábavy pro ty, kteří ho provozují, i formu pasivní zábavy pro diváky” (Slepička et al., 2020, s. 9).

Při sledování historie výzkumu SDT je zřejmé, že sportovní a pohybové prostředí poskytlo úrodné pole pro testování klíčových základních teoretických principů i aplikované užitečnosti psychologického rámce (CSDT, 2022). Empirická práce v oblasti sportu a cvičení byla bohatá od počátků, kdy se zaměřovala na to, jak sociální vstupy, jako je soutěž, zpětná vazba a odměny, udržují, nebo oslabují vnitřní motivaci, až po testování širokých motivačních fenoménů v rámci současných šesti miniteorií SDT

a napříč nimi (CSDT, 2022). Tato teorie byla i široce využívána k pochopení motivačních výsledků v jiných kontextech úspěchu jako je vzdělávací nebo pracovní prostředí (Calvo et al., 2010).

Výzkum v oblasti sportu a cvičení představili například Hagger a Chatzisarantis roku 2008. Na základě empirických důkazů prokazují, že SDT poskytuje značnou účinnost při vysvětlování motivace a chování při cvičení (Hagger & Chatzisarantis, 2008). Také Mossman et al. (2022) představili metaanalýzu, která napříč kulturami potvrdila pozitivní asociace s uspokojením základních potřeb sportovců, internalizovanou motivací, pohodou a pozitivním fungováním, a naopak negativní asociace s indikátory stresu a frustrace základních potřeb.

Další typ výzkumu s užitím SDT představili Calvo et al. (2010). Zaměřili se na otázku, zda trvalé zapojení do sportu a pokračování účasti ve sportu po celý následující rok, bylo ovlivněno sebedeterminační motivací jedinců a naplněním tří základních psychologických potřeb. Vallerand a Rousseau (2001) tvrdí, že ve vztahu ke sportovnímu zapojení existují tři typy vnitřní motivace, které odpovídají motivaci k podnětným zážitkům, k získávání znalostí a k dosahování cílů (Vallerand & Rousseau, 2001, citovaný z Calvo et al., 2010). Calvo et al. (2010) předpokládali, že pocity autonomie, kompetence a příbuznosti, stejně jako sebedeterminační motivace, budou pozitivně spojeny s udržením sportovní aktivity. Hlavním cílem tohoto šetření bylo zjistit, do jaké míry lze na základě SDT předpovědět ukončení sportovní kariéry u dospívajících sportovců (Calvo et al., 2010).

Vzorek tvořilo 492 fotbalistů ve věku 13 až 17 let. Výsledky ukázaly, že předčasné ukončení sportovní kariéry bylo vysvětleno vyšší úrovní *amotivace*, vnější regulace a introjektované regulace a nižším uspokojením potřeb vztahovosti a autonomie (Calvo et al., 2010). Amotivace představuje absenci motivace (Hagger & Chatzisarantis, 2008). Je stavem, kdy chybí záměr jednat. Při amotivaci lidé buď nejednají vůbec, nebo jednají bez záměru – prostě jednají jen tak (Ryan & Deci, 2000b). Je logické, že amotivace bude silným přispěvatelem k odchodu ze sportu, protože jedinec ve stavu amotivace nemá ani vnitřně, ani vnějškově podmíněné motivy k pokračování (Calvo et al., 2010).

Zjištění této studie přispívají k poznatkům o předčasném ukončení sportovní kariéry (Calvo et al. 2010). Pokud jde o tři základní psychologické potřeby – autonomie, kompetence a příbuznosti, autonomie i příbuznost byly významnými prediktory vytrvalosti ve sportu. Vnímaná kompetence však při vysvětlování tohoto výsledku nehrála vlivnou roli, což bylo autory hodnoceno jako překvapivé. Příbuznost, hodnocená

prostřednictvím pocitu skupinové soudržnosti, měla při vysvětlování setrvání ve sportu obzvlášť velký vliv (Calvo et al. 2010).

Teoretická i praktická část práce je zaměřena na konkrétní oblast sportu a subkultury, zvanou skateboarding.

1.2. Skateboarding

Seifert & Hedderson (2010) si položili otázku, co za činnost dokáže dospívajícího chlapce zaujmout natolik, aby mu zabrala celé hodiny a vytrval v ní i přes neúspěch. Odpovědí se pro ně stal skateboarding.

Jednou z možností, jak na skateboarding pohlížet, je začlenit ho do kategorie sportů, není to však tak jednoznačné. To, že je dnes možné skateboarding začlenit do kategorie sportů, je možné například z faktu, že byl v roce 2020 historicky poprvé uznán jako součást Olympijských her v Tokiu.

Přední světový skateboardista Hawk (2020) popisuje skateboarding jako formu rekreace a sportu oblíbenou mezi mládeží, při níž člověk jezdí ve stoje na malém prkně na kolečkách. Označuje ho za jeden z tzv. *extrémních sportů* a vysvětluje, že jako profesionální sport se může pochlubit řadou soutěží. Extrémní sporty obsahují z definice vysokou míru rizika, která často vede ke zranění (Haines et al., 2010). Hawkův komentář, že skateboarding se může pochlubit řadou soutěží je poměrně inovativní záležitostí, představující posun v historii vývoje a základních hodnotách skateboardingu, jak bude vysvětleno v kontextu skateboardingu jako subkultury.

Skateboarding zahrnuje jak vzdušnou akrobacii prováděnou v U-rampách, které byly původně postaveny tak, aby napodobovaly prázdné plavecké bazény, tak Street-style, jenž naproti tomu zahrnuje triky prováděné ve skutečném nebo simulovaném městském prostředí se schody, zábradlím, římsami a dalšími překážkami (Hawk, 2020). Je také alternativou k běžným týmovým sportům, které jsou formálněji organizované a do značné míry kontrolované dospělými (Hawk, 2020).

Dále Hawk (2020) vysvětluje, že skateboarding se vyvinul jako subkultura mládeže, která klade důraz na kreativitu a individualitu. I autorky Karsten a Pel (2000), které uskutečnily studii s více než 30 skateboardisty, charakterizovaly věk pozorovaných obecně jako mládež. Je zřejmé, že skateboarding není jen volnočasovou aktivitou, ale také činností, která definuje identitu člověka (Karsten & Pel, 2000). V rámci tohoto a jiných výzkumů bylo také popsáno, že skateboardisté vyjadřují svou kulturní identitu

prostřednictvím oblečení, účesů, doplňků a různých symbolů (Karsten & Pel, 2000; Haines et al., 2010).

Mnohdy je skateboarding v literatuře označován jako *alternativní sport* (Karsten & Pel, 2000; Carr, 2017), ať už jde o alternativní využívání svého prostředí (Karsten & Pel, 2000), nebo třeba vzdorovitý postoj ke konvenčnímu soutěžnímu sportování (Beal, 2003).

V rámci subteorie CET bylo vysvětleno, že vnitřní motivace se projevuje u činnostech, které zahrnují přitažlivou novost, výzvu nebo estetickou hodnotu. Ve studii zaměřené na postoj skateboardistů k úrazům, jejich hodnotám a identitě (Haines et al., 2010), byla potřeba vytvářet něco nového začleněna do dalšího rozměru osobnosti skateboardistů. Skateboardisté si kupříkladu natáčejí a stříhají vlastní videa (Karsten & Pel, 2000), ovšem to je jen jedna z charakteristik. Beal (2003) uvádí, že mnoho skateboardistů se angažuje uměleckými aktivitami. Ryan, jeden ze skateboardistů angažovaný v rámci studie (Haines et al., 2010) uvedl, že „Skateboarding is just different from anything else, it offers opportunities to create on your own”.

1.2.1. Skateboarding jako subkultura

O skateboardingu se také mnohdy hovoří jako o subkultuře. Ve slovníku Americké psychologické asociace (APA) je subkultra definována jako skupina, která si udržuje charakteristický soubor zvyků, chování, zájmů nebo přesvědčení, který ji odlišuje od širší kultury, v níž její členové žijí (APA Dictionary of Psychology, n.d.). Skateboardisté se oblékají jinak, mají vlastní jazyk, vlastní slang a žijí podle vlastních pravidel (Beal, 2003).

Skateboardisté přitahují pozornost a vytvářejí nový druh městské zábavy. Jejich alternativní využívání prostoru však také vede ke konfliktům v mnoha ohledech. Mnohdy se skateboardisté střetávají na ulicích s chodci, různými druhy dopravy a vyřazují veřejná prostranství z užívání (Karsten & Pel, 2000).

Karsten a Pel (2000) dále popisují, že ve skateboardingu existuje jistá věková hierarchie, kde, zatímco mladší skateboardisté nejdříve trénují spíše doma nebo ve svém okolí, starší a zkušenější chodí na „oficiální místa,“ kterými jsou skateparky a tzv. „spoty“. Carr (2017) spot představuje jako místo, kde se činnost odehrává a rozvádí, že skateboarding je ze své podstaty o konkrétním místě a jeho terénu, protože žádné dva spoty nejsou stejné. Kulturní hodnota a význam pohybu nebo triku navíc často závisí na místě, kde se odehrává, a to včetně toho, zda je to na tomto místě legální, nebo nelegální,

zda je veřejné, nebo soukromé či účelově postavené, nebo přebudované (Carr, 2010). Skateboardisté se také navzájem vyhledávají a vytvářejí si vazby, založené na společném zájmu právě o tento sport (Kersten & Pel, 2000).

Karsten a Pel (2000) upozornili také na genderovou nevyváženost pozorovaného vzorku, kde tvořili 96 % pozorovaných mužů. Skateboardisté to vysvětlovali různými způsoby, například drsnou povahou sportu, velkým rizikem zranění nebo záležitostí síly a odvahy. Někteří ho vnímali, jako ryze mužský sport. Podstatné je však vzít v úvahu, že výzkum byl publikován již roku 2000. Obdobné charakteristiky popsala například i Beal o tři roky později.

V současné době se ale situace mění a počet žen ve skateboardingu roste. Ženy, stejně jako muži, byly účastny Olympijských her v Tokiu. V roce 2020 dokonce vyšla kniha autorky Amell, *Skate Like a Girl*, která představuje profesionální skateboardistky i nováčky, fotografky a filmařky, sjezdové skateboardistky, longboardistky i zlaté medailistky. Jsou zde vyobrazeny ženy, které jsou matkami, modelkami, umělkyněmi i inženýrkami. Všechny ale mají jedno společné, tj., že skateboarding je jejich životním stylem (Amell, 2020). Také skateboardisté, s nimiž Beal (2003) vedla rozhovory o skateboardingu, označili skateboarding jako jejich životní styl, nikoliv jako oddělenou oblast života.

Značnou pozornost tomuto tématu zasvětil například Carr (2017), který představil studii vycházející z více než desetiletého výzkumu ve skateparcích a dalších skateboardových areálech v USA, Kanadě, Velké Británii a na Novém Zélandu. Tato studie zahrnovala jak formální, tak neformální rozhovory, etnografii a zúčastněné pozorování, a to v přibližně šedesáti různých skateparcích, dvorcích, neformálních pouličních spotech či protipovodňových příkopech (Carr, 2017).

Carr (2017) uvádí, že skateboardingová kultura představuje pro skateboardistky v konání skateboardingu jako takového častokrát překážku. Vzhledem k malému počtu skateboardistek prezentovaných v médiích a nedostatku žen, které jezdí na skateboardu, může být zvýšena možnost, že budou během jízdy na skateboardu, nebo dokonce jen během pobytu ve skateboardovém prostoru, vystaveny sexualizujícímu mužskému pohledu (Carr, 2017). Carr (2017) uvádí, že ve světle této maskulinní kultury není překvapivé, že mnoho skateboardistek vyhledává vlastní genderově segregovaná místa, než aby se potýkaly s patriarchálními překážkami při sdílení skateboardových prostor s muži. Na jiných privilegovanějších místech jsou ženy často fyzicky nepřítomné, nebo jsou přítomny pouze v omezeném počtu, a především v jiných rolích, například jako

manželky či partnerky, které skateboarding pasivně sledují nebo zkouší v rámci jejich vztahu s mužem skateboardistou (Carr, 2017).

V průběhu rozhovorů ženy zdůrazňovaly potřebu legálních, bezpečných a veřejně přístupných skateboardových prostor, které by otevřely skateboarding pro ně samotné i pro další ženy (Carr, 2017). Carr (2017) proto zdůrazňuje, jak významná je vázanost činnosti na daná místa, pokud jde o pochopení role genderu ve sportu. Skutečnost, že je daný sportovní prostor běžně chápán jako mužský prostor, neznámá, že to tak musí navždy zůstat a stejně tak skutečnost, že alternativní sporty jsou často intenzivně genderové, neznámá, že to tak musí zůstat nadále (Carr, 2017).

Samotné aspekty skateboardingu, jako je svoboda projevu, nesoutěživost nebo prostorová transgresivita, které jej činí přitažlivým pro muže, totiž přitahují jak ty, kteří nejsou *cisgenderovými* muži (genderová identita, která odpovídá kulturně určeným genderovým rolím pro biologicky vrozené pohlaví) (APA Dictionary of Psychology, n.d.), tak i ty, kteří jimi jsou, ale konvenční maskulinita jim nevyhovuje. Tím, že skateboarding a další alternativní sporty nabízejí sport osvobozený od hranic konvenčně organizovaného soutěžení, mohou přilákat praktikující členy všech genderových identit, kteří svou účastí mohou narušit i intenzivně patriarchální sportovní kultury (Carr, 2017). Jedna z respondentek této studie, třicetiletá skateboardistka, oslavovala skateboarding právě proto, že často poskytuje sdílenou identitu, která přepisuje potenciální rozdíly rasy, třídy, věku a pohlaví (Carr, 2017). Místa, kde se jezdí na skateboardu i samotná sportovní aktivita se neustále mění (Karsten & Pel, 2000). Lze zmínit, že také rodičů, kteří aktivně jezdí na skateboardu se svými dětmi přibývá (Carr, 2017).

Carr (2017) zdůrazňuje nutnost zahrnovat do dění rozhovory s potenciálními skateboardisty, kteří neodpovídají konvenční demografické struktuře uživatelů, a skutečnou realizaci jejich zpětné vazby. To může znamenat nejen rozhovory s uživatelkami a uživateli, kteří nejsou příslušníky stejného pohlaví, ale také s mladými, starými a těmi, kteří mohou být z důvodu náboženství, rasy, znalosti jazyka atd. vyloučeni (Carr, 2017). Stejně tak rostoucí počet starších skateboardistů, kteří vlastní lokální scény, vytváří zásadní možnosti pro zásahy do skateboardingové subkultury, čímž ji zpřístupňuje širšímu spektru mužských a ženských členů a představuje skutečný příslib proměny genderové kultury skateboardingu (Carr, 2017).

Skateboardisté se v rámci studie Haines et al. (2010) shodli, že aby se stal člověk součástí této kultury, je bezpodmínečně nutné, aby se do činnosti sám pravidelně zapojoval. Každý skateboardista si podle Beal (2003) určuje vlastní kritéria, týkající se

tréninkových postupů, cílů a stylu a internalizace a personalizace těchto základních hodnot jsou klíčové pro jeho přijetí za legitimního člena. Zároveň ale Beal (2003) po dvou letech výzkumu vysvětluje, že ačkoliv skateboardisté sdílejí určité společné základní hodnoty, například nepřilísný důraz na soutěživost či odpor k autoritám, neznamená to, že sdílejí všechny hodnoty, nebo že jsou homogenní skupinou.

1.2.2. Skateboarding a SDT

V předešlé části bylo vysvětleno, co si lze představit pod pojmem skateboarding a jaký je jeho charakter v rámci jeho subkultury. Nyní bude na skateboarding nahlédnuto perspektivou SDT. Jednou z možností je položit si otázku, jakým konkrétním způsobem se ve skateboardingu projevují potřeby SDT, jakým způsobem je lze naplňovat a zda je skateboarding prostředím vhodným pro rozvoj vnitřní motivace. Bylo již zmíněno, že sport představuje vlivné pole působnosti pro výzkum SDT. Skateboarding ovšem není pouze sportem.

Aby prostředí bylo vhodné pro rozvoj vnitřní motivace, je nutné uplatnit principy, které byly zmíněny. Například zjistit, jaké jsou ve skateboardingu sociální kontexty a interpersonální události, ovlivňující variabilitu vnitřní motivace. Další otázkou je například to, zda skateboarding pěstuje všechny tři základní psychologické potřeby SDT, jelikož absence jen jedné z nich, jak bylo popsáno, představuje určité ochuzení životní pohody. Stejně tak i principy CET definují jasné podmínky. Samotná kompetence, pokud není doprovázena pocitem autonomie, vnitřní motivaci nezvyšuje. Chování proto musí být vnímáno jako sebeurčující a činnost musí být zajímavá.

Velmi nápomocnou byla v tomto bádání etnografická studie Seiferta a Heddersona (2010), vzniklá ve spolupráci s dvaceti náhodně vybranými skateboardisty, u kterých byla pomocí pozorování a rozhovorů zkoumána vnitřní motivace a fenomén tzv. „flow“. Autoři studie uvádějí, že právě skateboardisté byli vybráni jako skupina ke studiu, protože se zdá, že jejich činnost je ze své podstaty vnitřně motivovaná (Seifert & Hedderson, 2010). Z komentářů skateboardistů vyplývala tři základní témata: spokojenost, výzva a svoboda (Seifert & Hedderson, 2010).

1.2.3. Skateboarding a autonomie

Může se zdát, že skateboarding postrádá vnější regulační strukturu, jako je tomu například v organizovaných sportech nebo ve škole. Ve skateboardingu není žádný

dohled, systematický dril, trénink, nebo požadavky, není zde trenér a pravidla (Seifert & Hedderson, 2010).

Ústředním tématem, které se objevovalo ve výpovědi skateboardistů byla svoboda. Tato láska ke svobodě a samostatnosti byla tak silná, že většina skateboardistů odmítala myšlenku trenérů nebo rozvojových programů (Seifert & Hedderson, 2010). Karsten & Pel (2000) nesoutěžní charakter skateboardingu označují jako formu odporu vůči většinové společnosti. Popis této svobody může z komentářů skateboardistů, spolu s pocitem kontroly nad činností, působit dojmem kompenzačního charakteru. *Kompenzace* se řadí mezi obranné mechanismy, které nám slouží k zajištění bezpečí (Kulka, 2005). „Kompenzace je pak náhradou za chybějící dispozici osobnosti, nebo vzorec chování, které se neutvořily v minulosti“ (Kulka, 2005, s. 180). „Nejznámějším mechanismem kompenzace je sublimace – přemístění energie z aktivit a objektů biologického zájmu na aktivity a objekty méně pudové“ (Kulka, 2005, s. 181). „Například A. Freudová (1991) ji považuje za jednu z obran v oblasti normality, neboť poskytuje jedinci progresivní řešení jeho problémů“ (Freud, 1991, citovaná z Kulka, 2005, s. 181).

Skateboardisté uváděli například:

I just feel so carefree whenever I am skateboarding. I feel free! I feel free of parents, teachers, people in general ...I just enjoy my freedom and like to express that through skateboarding ...I actually feel in control of what I do ...I can pretty much do what I want. I feel that I am in charge [M.] (Seifert & Hedderson, 2010).

Respondent T. popsal koncentraci při skateboardingu jako únik (Seifert & Hedderson, 2010). Stejně tak Hawk popisuje, že skateboarding pro něj představuje svobodu, východisko z jakéhokoli stresu a povinností a také způsob sebevyjádření (Brooke, 1999, s. 106, citovaný z Haines et al., 2010). Dalším příkladem je studie Carrá (2017), kde se jeden z respondentů vyjadřoval ke způsobu tiché komunikace ve skateboardingu a zavtipkoval slovy „for a lot of people in skateboarding it is their outlet for getting away. It's basically like a lot of people in skateboarding are depressed and don't like life.... And they skateboard as their only escape (...)" (Carr, 2017, s. 29).

Flow

Pro několik skateboardistů nabývaly pocity při skateboardingu transcendentální kvality, kdy se odpojili od svého okolí a cítili se odděleni od světa (Seifert & Hedderson, 2010). Pocity, které skateboardisté barvitě popisovali, se dají dozajista zahrnout do kategorie *flow* (Seifert & Hedderson, 2010). Tito autoři chtěli mimo jiné prozkoumat „flow experience“ skateboardistů a její vztah k vnitřní motivaci.

Flow představuje Csikszentmihalyi (2008) jako stav soustředění, který je tak intenzivní, že je roven absolutnímu pohlcení činností. Podle něj se lidé obvykle cítí silní, bdělí, nejsou si vědomi sami sebe a jsou na vrcholu svých schopností. Zdá se, že mizí smysl pro čas i emocionální problémy a dostavuje se pocit *transcendence* (Csikszentmihalyi, 2008). Podle APA Dictionary of psychology (n.d.) transcendence představuje vědomí stav existence nebo vnímání, který nelze definovat běžným chápáním nebo zkušeností. Tento termín může znamenat stav, který přesahuje konvenční představy o přirozeném světě (APA Dictionary of Psychology, n.d.). Seifert a Hedderson (2010) uvádějí tento příklad:

„Wow! That is what it is like ...wow! There is nothing that I have ever done in this world that has made me feel this way You just feel good all over, especially inside ...it's an unreal feeling [J.]“

Skateboardisté popisovali zážitek flow zejména čtyřmi opakujícími se tématy; vrcholným výkonem, intenzivním subjektivním zážitkem, zvýšenou koncentrací a transcendencí. Ve výpovědích ale byly přítomny i prvky optimální výzvy, jasnost cílů, jednoznačná zpětná vazba, pocit kontroly, zvýšená koncentrace, uvědomění, ztráta sebe sama, proměna času a prožitek (Seifert & Hedderson, 2010). Seifert a Hedderson (2010) však konstatují, že skateboardisté spíše ztráceli povědomí o čase, než že by šlo o jeho zkreslené vnímání. Popis flow zážitku u nich poukazyval na intenzivní emocionální zážitek, který u některých poskytoval příležitost ke špičkovému výkonu, nebo ho popisovali jako pocit intenzivního soustředění (Seifert & Hedderson, 2010). Autoři se zmiňují i o tom, že někteří popsali pocity spojené se skateboardingem jako návykové. Pocity osvobozující od stresu a tlaků, pocit obrovské svobody, efektivity, euforie, emancipace, pocit jednoty mysli a těla (Seifert & Hedderson, 2010).

Výsledky jiné studie (Haines et al., 2010) ukazují, že základní hodnota svobody a dosahování nejlepších výsledků v subkultuře skateboardingu převažují nad rizikem zranění, které je s účastí na tomto sportu spojeno (Seifert & Hedderson, 2010).

1.2.4. Skateboarding a kompetence

Téma výzvy se projevovalo různými způsoby: učením se novým trikům, zdokonalováním těch starých, riskováním či pocitem kontroly (Seifert & Hedderson, 2010). Nejčastěji jde ve výzvě o trik, který viděli skateboardisté provádět pokročilejšího skateboardistu. Všichni dotazovaní účastníci studie Haines et al. (2010) uváděli nutnost učit se pozorováním a dotazováním se ostatních, jak trik provést.

V důsledku studie Boyda a Kima (2007, citovaný v Seifert & Hedderson, 2010) se zdá, že skateboardisté jsou skupinou, která vykazuje vysokou míru orientace na úkol. Skateboardisté se nejen snažili zvládnout své triky, naučit se nové nebo variace starých, ale také vytrvali tváří v tvář neúspěchu (Seifert & Hedderson, 2010). Vysoká míra vytrvalosti mohla svědčit o vysoké míře zvládnutí cíle a pocitu vlastní aktivity (Seifert & Hedderson, 2010). Rovněž dosahování cílů a vytrvalé překonávání výzev vyvolávalo u skateboardistů pocity uspokojení a úspěchu, které byly v některých případech velmi intenzivní (Seifert & Hedderson, 2010). Pocit uspokojení mohl posílit pocit kontroly nebo moci, který skateboardisté uváděli (Seifert & Hedderson, 2010). Radost z dosaženého úspěchu slouží jako příklad subjektivního prožitku, který doprovází úspěch, a je složitým prvkem vnitřní motivace (Seifert & Hedderson, 2010).

Zároveň však bylo řečeno, že skateboardisté během jízdy neustále provádějí analýzu rizik a přínosů, zahrnující vyhodnocení rizika zranění ve vztahu k cennosti zážitku pokroku a svobody (Haines et al., 2010). Stejně tak je ovšem ve skateboardingu přítomná i frustrace z nedostatečného pokroku, jež se projevuje nejčastěji vztekem, křikem a nadávkami (Seifert & Hedderson, 2010; Carr, 2017).

1.2.5. Skateboarding a příbuznost

Seifert & Hedderson (2010) uvádějí, že skateboarding je svým způsobem osamělý sport, o čemž svědčí izolovanost v tréninku a omezenost v sociálních interakcích. Během pozorování byla slovní výměna mezi skateboardisty minimální a jednalo se spíše o výzvy společenského charakteru jako povzbuzení a podobně (Seifert & Hedderson, 2010). Skateboardisté se například podporují boucháním skateboardy o zem jako alternativní formou potlesku (Karsten & Pel, 2000; Carr, 2017). Důležitá je právě potvrzení úspěchu od vrstevníků, ale i uznání od jiných skupin (Karsten & Pel, 2000), což by podle teoretických předpokladů mělo podporovat pocit kompetence skrze pozitivní zpětnou vazbu.

Carr (2017) taktéž potvrzuje, že ve skateboardingu převládá mlčení. Málokdy se stane, že by skateboardista komentoval, chválil nebo dokonce komunikoval s někým, kdo právě jezdí nebo právě dokončil jízdu. Nepovedený trik nebo pád se obvykle setkává se zdánlivou lhostejností ostatních, pokud nejde o obzvlášť těžký pád, kdy jsou projevy znepokojení zřejmé (Carr 2017). I v této oblasti však skateboarding prochází inovacemi, Carr (2017) kupříkladu zmiňuje ženskou skateboardistku, která vědomě vytvořila skateboardingový tábor jako prostor pro zavedení podpůrnější, hlasitější a empatictější genderově inkluzivní kultury, a to ve vědomém odporu k tomuto mužskému mlčení a zdánlivé lhostejnosti, jakož i snahu pomáhat novým skateboardistkám a rozvíjet jejich dovednosti v soukromém a podpůrném prostředí.

Mlčení ale podle všeho ve skateboardingu plní svou funkci. Umožňuje jeho převážně mužským účastníkům střídat se v předvádění triků jeden před druhým v prostředí, kde je učení, improvizace a časté selhání nekriticky bráno jako norma (Carr, 2017). Tak jako povzbuzování, je vzácné i odrazování a negativní hodnocení ze strany lidí mimo okruh přátel (Carr, 2017). Carr (2017) považuje za pravděpodobné, že genderový kód mlčení se v rámci skateboardingové kultury vyvinul právě proto, aby poskytl bezpečný prostor, v němž mohou muži bojovat s novými výzvami, překonávat strach a opakovaně zkoušet a selhávat bez jakéhokoli pocitu odsuzování, mimo jejich vlastní odsudek sebe sama. Dodává, že tímto způsobem má skateboarding potenciál nabídnout mužským skateboardistům raritní prostor, v němž lze počítat s osobním vyjádřením, zranitelností, nesoutěživostí, kreativitou a zvláštní formou neodsuzující podpory ze strany vrstevníků.

Jiní skateboardisté také uváděli, že na skateboardu jezdí především pro sebe a pro potěšení, které jim tato aktivita přináší, nikoli pro sociální interakci, v důsledku čehož nebylo neobvyklé pozorovat skateboardistu, který pracoval sám na překážce, pohlčen snahou zvládnout nějaký trik (Seifert & Hedderson, 2010). Seifert & Hedderson (2010) to vysvětlují, jako potřebu skateboardistů určovat svou činnost sami, a nebýt řízeni ostatními, což by omezovalo svobodu, která je, jak již bylo řečeno, jedním z nejdůležitějších témat ve skateboardingu. Stejně tak Karsten & Pel (2000) uváděly, že skateboarding je jak individuální sport, tak společenská událost. Většina skateboardistů účastnících se jejich studie jezdila na skateboardu střídavě sama, nebo ve skupině (Karsten & Pel, 2000).

1.3. Shrnutí teoretické části

V teoretické části byl definován pojem motivace a později představen perspektivou zkoumané teorie SDT, což znamená rozčlenění na motivaci vnější a vnitřní, která byla dále vysvětlena.

Teorie SDT je souhrnem několika subteorií, z nichž zde byly přiblíženy dvě, a to teorie BPNS a teorie CET, které popisují koncept tří psychologických základních potřeb – autonomie, kompetence a příbuznosti, které byly následně vysvětleny.

Jelikož práce je zaměřena na motivaci v oblasti skateboardingu, byl zde také definován pojem sport a přiblížen fenomén skateboardingu. Skateboarding byl označen několika přízvisky, a to sportem běžným, alternativním, volnočasovou aktivitou, činností budující identitu, životním stylem nebo závislostí.

Také byl popsán jako subkultura mládeže. Teoretická východiska práce pojednávala o nevyváženosti genderových rolí a maskulinitě ve skateboardingu, a o skateboardingové vázanosti na místo uskutečňování. Vylíčit skateboarding ve smyslu subkultury bylo příhodné především z důvodu zaměření praktické části této práce, kde jsou skateboardisté konfrontováni s otázkami na vztahy právě s okruhem lidí v jejich komunitě.

Díky provedené práci s literaturou, která poskytla mnoho citací týkajících se prožívání při skateboardingu, bylo následně možné definovat pojem flow, transcendence, kompenzace nebo sublimace. Teoretická část pracovala zejména s prameny, které shromažďovaly výsledky své činnosti kvalitativními metodami rozhovoru, ovšem i experimentálními metodami různého typu pozorování.

Dále byl skateboarding podroben přezkoumání perspektivou SDT. V tomto přezkoumání bylo popsáno, jakým způsobem jsou přítomny potřeby autonomie, kompetence a příbuznosti v této činnosti.

V průběhu teoretické části byly nepřímo položeny některé otázky. V důsledku těchto otázek byly na základě literatury popsány sociální kontexty a interpersonální události, jako například podpora, zpětná vazba, či mlčení ve skateboardingu. Byly zde popsány prvky všech tří základních psychologických potřeb. Cíle a výzvy si skateboardisté určují sami a autonomně je vykonávají. Bylo také vysvětleno, v jakých směrech je tato činnost inovativní, alternativní, rebelující. Je tedy potenciálně možné o ní hovořit jako o zajímavé činnosti, nepodléhající konvencím, nebo by to minimálně mohli tvrdit respondenti studií. V důsledku těchto zjištění se skateboarding, stejně jako řada

jiných sportů, může začlenit do kategorie činností podporující, alespoň u většiny jednotlivců, vnitřní motivaci.

Nyní již zbývá vzorek českých skateboardistů podrobit dotazníkovému šetření, zaměřen na prověření míry naplňování základních psychologických potřeb SDT, skrze jejich oblíbenou aktivitu. Stejně tak bude testována komparační skupina, která na skateboardu nejezdí a poskytne tak výzkumný soubor pro srovnání výsledků.

2. Praktická část

2.1. Výzkumný problém, výzkumné cíle

V teoretické části práce bylo poukázáno na fakta, že uspokojování základních psychologických potřeb autonomie, kompetence a příbuznosti zvyšuje vnitřní motivaci k činnostem, zejména těm, které jsou nějak zajímavé, nové, nebo esteticky hodnotné. Zároveň jsou zásadní pro optimální fungování jedince, podporují jeho růst, integraci, stejně tak sociální rozvoj a osobní pohodu. V okruzích skateboardingu byly nalezeny a popsány složky potřeb autonomie, kompetence i příbuznosti, bylo zde i pojednáno o pojmech jako výzva, novost a zajímavost této činnosti. Skateboardisté byli na základě literatury označeni za vnitřně motivovanou skupinu.

Na základě těchto podnětů vznikl předpoklad, že skateboardingová subkultura je prostředím, které intenzivně podporuje vnitřní motivaci a bude skrze něj možné naplňovat tyto potřeby specificky, tedy více, než v některých jiných společenských okruzích nebo prostředích.

Cílem výzkumu bylo zjistit, zda skateboardisté budou dosahovat vyšších skóre potřeb autonomie, kompetence i příbuznosti v rámci svých vztahů v této komunitě, než tomu bude u komparační skupiny jedinců, kteří skateboarding neproaktikují, a prokáží se tak jako skupina s vysokou vnitřní motivací.

2.2. Výzkumná hypotéza

Na základě literatury, záměru výzkumu a vlastního předporozumění jsem uvažovala, že skateboardingová subkultura výrazně podporuje sycení základních psychologických potřeb podle SDT; autonomie, kompetence a příbuznosti. V důsledku této úvahy byly vytyčeny hlavní výzkumné hypotézy.

H1: Výzkumná skupina skateboardistů bude dosahovat vyšší skór u potřeby autonomie než komparační skupina, jež na skateboardu nejezdí.

H2: Výzkumná skupina skateboardistů bude dosahovat vyšší skór u potřeby kompetence než komparační skupina, jež na skateboardu nejezdí.

H3: Výzkumná skupina skateboardistů bude dosahovat vyšší skóre u potřeby příbuznosti než komparační skupina, jež na skateboardu nejezdí.

2.3. Procedura výzkumného šetření

Pro účely výzkumu byl využit dotazník Basic Need Satisfaction in Relationships (La Guardia, Ryan, Couchman, & Deci, 2000) jenž je k dispozici na webu: <https://selfdeterminationtheory.org/basic-psychological-needs-scale/>.

S příslušnými úpravami pro specifika tohoto výzkumného designu byl dotazník přepsán do Google Formulářů, které umožňují dotazník rozeslat online a zároveň shromažďují odpovědi anonymně. Tato možnost byla zvolena pro její praktickou a časovou nenáročnost.

Sběr dat byl zahájen 16.3.2022 a ukončen po dosažení odpovědí od 100 respondentů 23.3.2022. Dotazník byl sdílen na sociální síti Instagram a Facebook.

Data byla posléze přepsána do Google Tabulek. Byly vytvořeny dvě tabulky pro každou jednotlivou skupinu, tedy skateboardisty a komparační skupinu. Podle instrukce vyhodnocení dotazníku byly zaznamenány skóre každého jednotlivce. Data byla následně statisticky zpracovávána skrze volně dostupnou aplikaci Jamovi. U získaných dat byl proveden test normálního rozdělení pomocí Shapiro-Wilk testu a dále užit Mann-Whitney U test, který slouží k porovnání rozdílů v závislé proměnné pro dvě nezávislé skupiny (Karadimitriou & Marshall, n.d.).

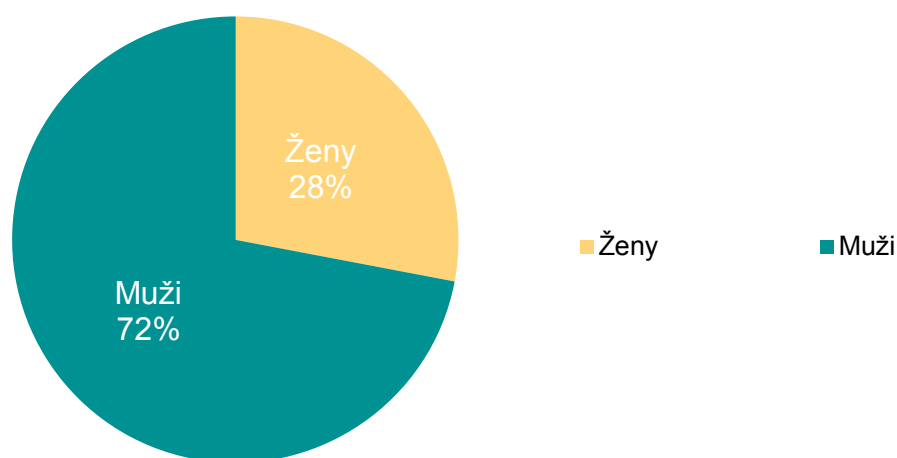
2.4. Výzkumný vzorek

Výzkum měl podobu kvaziexperimentu, proto je namístě hovořit o porovnávací či komparační skupině, nikoliv o skupině kontrolní (Ferjenčík, 2010). Výzkumným souborem byly dvě skupiny. První skupina byla skupinou dospělých skateboardistů. Skupina nebyla nijak omezena požadavkem na konkrétní pohlaví, nebo nejvyšší věkovou hranici. V této skupině bylo zastoupeno 50 respondentů. Jedinou podmínkou účasti na dotazníkovém šetření byla doba jízdy na skateboardu po dobu minimálně jednoho roku, z důvodu prokázání dlouhodobějšího ustanutí u této činnosti.

Komparační skupinou byli náhodně vybraní jedinci pod podmínkou, že jsou dospělí a na skateboardu nejezdí. Skupina taktéž nebyla nijak omezena požadavkem na konkrétní pohlaví, nebo nejvyšší věkovou hranici, a zúčastnilo se tak 50 respondentů.

Obrázek 1

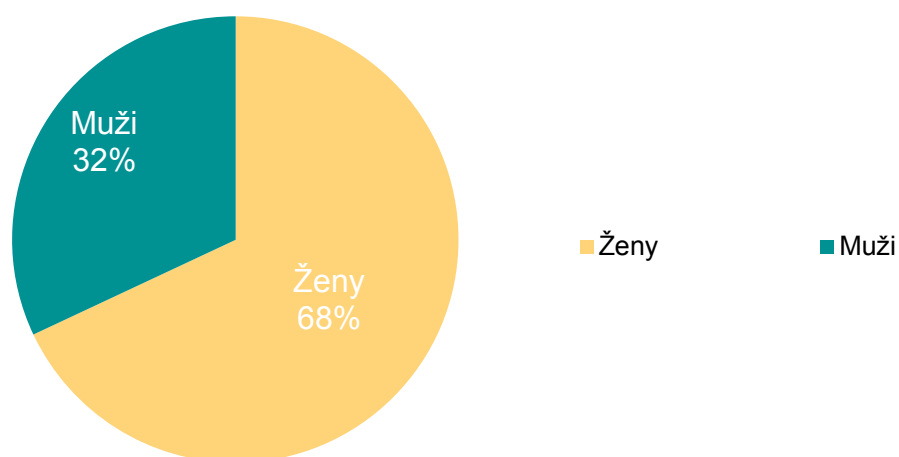
Zastoupení žen a mužů ve skupině skateboardistů

Poznámka. Dotazníku se ve skupině skateboardistů dobrovolně zúčastnilo 14 žen a 36 mužů.

Obrázek 2

Zastoupení žen a mužů v komparační skupině

Poznámka. V komparační skupině se dobrovolně zúčastnilo 34 žen a 16 mužů.

Porovnála jsem výsledky u jednotlivých potřeb u mužů a žen v rámci jednotlivých skupin pomocí Mann–Whitney U testů a nebyly mezi nimi zjištěny statisticky významné rozdíly. Na základě toho zjištění není nutno považovat nevyváženost zastoupení mužů a žen v jednotlivých skupinách za výrazně problematické.

Tabulka 1

	Množství	Průměrný věk	Modus	Medián	Maximální věk	Minimální věk
	n	\bar{x}	\hat{x}	\tilde{x}	$x(n)$	$x(1)$
Skateboardisté	50	25,5	23	25	38	18
Komparační skupina	50	25,8	23	24	45	19

Poznámka. **Tabulka 1** poskytuje přehled věku zúčastněných respondentů a popisuje, že skupiny se v průměrném věku, mediánu i modu lišily velmi minimálně.

Tabulka 2

Nejvyšší dosažené či probíhající vzdělání

	Množství	Základní	Střední	Vyšší odborné / Vysokoškolské
Skateboardisté	50	1	26	23
Ženy	14	0	5	9
Muži	36	1	21	14
Komparační skupina	50	0	14	36
Ženy	34	0	9	25
Muži	16	0	5	11

Poznámka. **Tabulka 2** poskytuje přehled dosaženého či probíhajícího vzdělání respondentů. Ve skupině skateboardistů bylo zastoupeno nejvíce střední vzdělání, které tvořilo 52 % z celkového počtu 50 respondentů. V komparační skupině se zúčastnilo nejvíce vysokoškoláků a jedinců s vyšším odborným vzděláním. Tvořili 72 % celkového souboru 50 respondentů.

Porovnány byly také výsledky jednotlivých potřeb u středoškoláků a vysokoškoláků v rámci jednotlivých skupin pomocí Mann–Whitney U testů a nebyly mezi nimi zjištěny statisticky významné rozdíly. Na základě toho zjištění není nutno považovat nevyváženost vzdělání mezi jednotlivými skupinami za výrazně problematickou.

2.5. Techniky sběru dat

Pro tento výzkum byl využit dotazník Basic Need Satisfaction in Relationships (La Guardia, Ryan, Couchman, & Deci, 2000) který je zveřejněn na webu: <https://selfdeterminationtheory.org/basic-psychological-needs-scale/>. Tento dotazník se zabývá uspokojením potřeb SDT skrze konkrétní vztahy (např. matka, partner, nejlepší přítel atp.) a obsahuje devět položek, které u jednotlivce hodnotí tři potřeby: autonomii kompetenci a příbuznost (CSDT, 2022).

Dotazník jsem sama přeložila a respondentům tak bylo možné předložit otázky jak v českém, tak i v původním anglickojazyčném znění, aby zkusení otázek překladem bylo co možná nejmenší.

V úvodu byl každý respondent seznámen s délkou trvání vyplnění dotazníku, které činilo přibližně pět minut. Dále byl seznámen s tím, že jeho účast na dotazování je dobrovolná a má možnost svůj souhlas s účastí kdykoliv odvolat bez udání důvodů. Respondentovi byla sdělena informace, že data budou zpracovávána s patřičným důrazem na jejich anonymizaci, což bylo také učiněno. Podmínkou pro vyplnění byl věk minimálně 18 let. V závěru dotazníku byl uveden kontakt na řešitele výzkumu. Dotazník byl mnou doplněn o údaje o věku respondenta, pohlaví a dosaženém či probíhajícím vzdělání. Také jsem k němu doplnila otázku, zda respondent aktivně jezdí, či nejezdí na skateboardu minimálně po dobu jednoho roku, za účelem rozlišení těchto skupin. Všechny otázky byly označeny za povinné.

Dále byla v dotazníku upravena instrukce zadání, která ovšem zachovala strukturu originálního dotazníku. V instrukci dotazníku se uvádí, že chce-li autor výzkumu dotazník použít k posouzení uspokojení potřeb ve vztahu, respondent nahradí kód XXXXXXX (dále jen X) vztahem, který chce následně zkoumat. Za X je možné dosadit i vztahy obecně. Skupina skateboardistů měla za X dosadit kohokoliv ze skateboardingové komunity, například takovou skupinu, se kterou nejčastěji jezdí na skateboardu, případně skateboardingovou komunitu obecně.

Komparační skupina měla za X dosadit jejich jinou významnou vztahovou skupinu, nikoliv však rodinné příslušníky. Pro obě skupiny platilo, že za každou jednotlivou otázku musí zvolit stejnou skupinu X.

Dotazník obsahoval tzv. *Likertovy škály*. „Likertovo škálování je metodou, která je používána pro určení míry stupně souhlasu či nesouhlasu s tvrzením, se kterým jsou respondenti výzkumu konfrontováni“ (Rod, 2012, s. 8). Každá původní otázka

v dotazníku obsahovala číselnou škálu v rozmezí od 1 do 7, na které respondenti hodnotili svůj postoj k dané otázce. Možnost 1 představuje „zcela nepravdivé“ a možnost 7 „velmi pravdivé.“

Otázky zaměřené na oblast potřeby autonomie obsahovaly tyto otázky:

- Když jsem s XXXXXXXX, cítím se svobodný/á být tím, kým jsem.
(When I am with XXXXXXXX, I feel free to be who I am.)
- Když jsem s XXXXXXXX, mohu se podílet na tom, co se děje, a mohu vyjádřit svůj názor.
(When I am with XXXXXXXX, I have a say in what happens, and I can voice my opinion.)
- Když jsem s XXXXXXXX, cítím se ovládan/a a pod tlakem, abych se choval/a určitým způsobem.
(When I am with XXXXXXXX, I feel controlled and pressured to be certain ways.)

Otázky zaměřené na oblast potřeby kompetence obsahovaly tyto otázky:

- Když jsem s XXXXXXXX, cítím se jako kompetentní osoba.
(When I am with XXXXXXXX, I feel like a competent person.)
- Když jsem s XXXXXXXX, často se cítím nedostatečně, nebo neschopně.
(When I am with XXXXXXXX, I often feel inadequate or incompetent.)
- Když jsem s XXXXXXXX, cítím se velmi schopný/á a efektivní.
(When I am with XXXXXXXX, I feel very capable and effective.)

Otázky zaměřené na oblast potřeby příbuznosti obsahovaly tyto otázky:

- Když jsem s XXXXXXXX, cítím se milován/a a je o mě postaráno.
(When I am with XXXXXXXX, I feel loved and cared about.)
- Když jsem s XXXXXXXX, cítím v našem vztahu často velký odstup.
(When I am with XXXXXXXX, I often feel a lot of distance in our relationship.)
- Když jsem s XXXXXXXX, cítím velkou blízkost a intimitu.
(When I am with XXXXXXXX, I feel a lot of closeness and intimacy.)

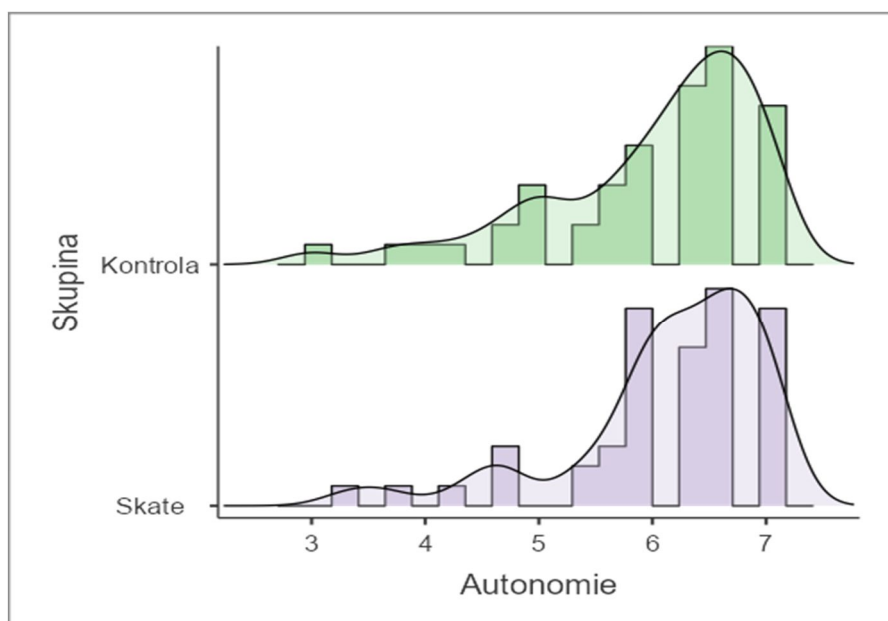
2.6. Analytické postupy

Pro vyhodnocení dat byl využit statistický test Mann-Whitney U Test, provedený v programu Jamovi. Důvodem použití bylo, že výzkumným vzorkem byly dva různé, nezávislé výběrové soubory, a také jelikož nebylo u žádné z charakteristik prokázáno normální rozdělení (McKnight & Najab, 2010).

Zda soubor má, nebo nemá normální rozdělení bylo zjišťováno Shapiro-Wilk testem, opět skrze aplikaci Jamovi. Výsledky jsou zobrazeny na **obrázcích 3,4 a 5**.

Obrázek 3

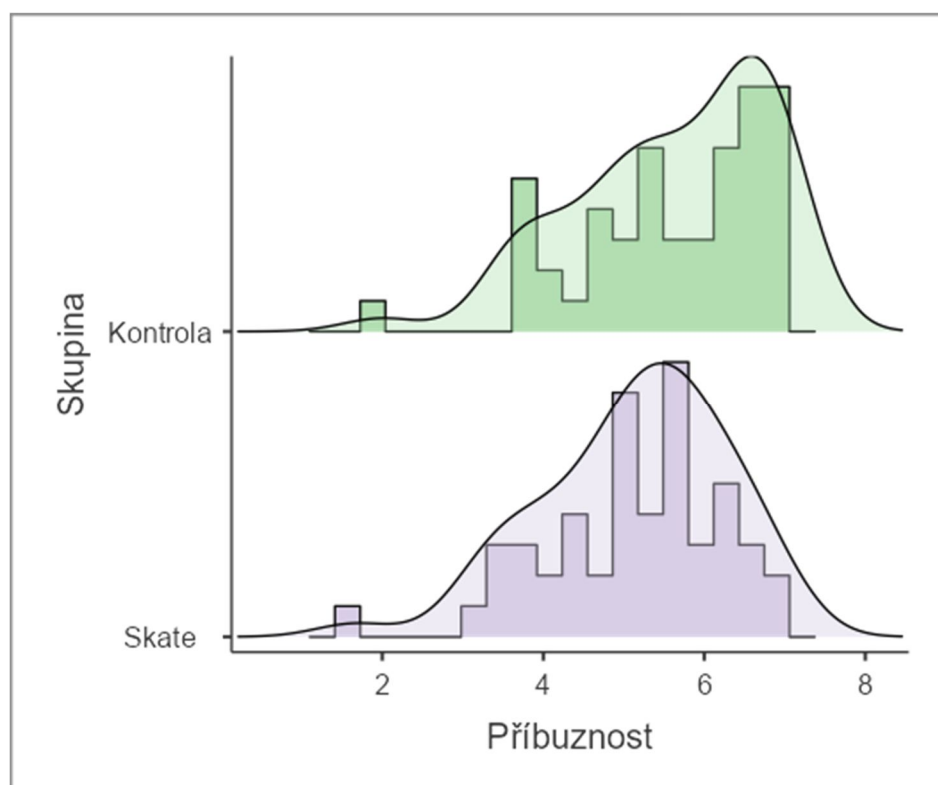
Výsledky Shapiro-Wilk testu pro potřebu autonomie

Poznámka. Vzhledem k nízké p hodnotě ($p < 0,001$) nelze rozdělení považovat za normální. Obrázek byl vytvořen pomocí programu Jamovi.

Obrázek 4

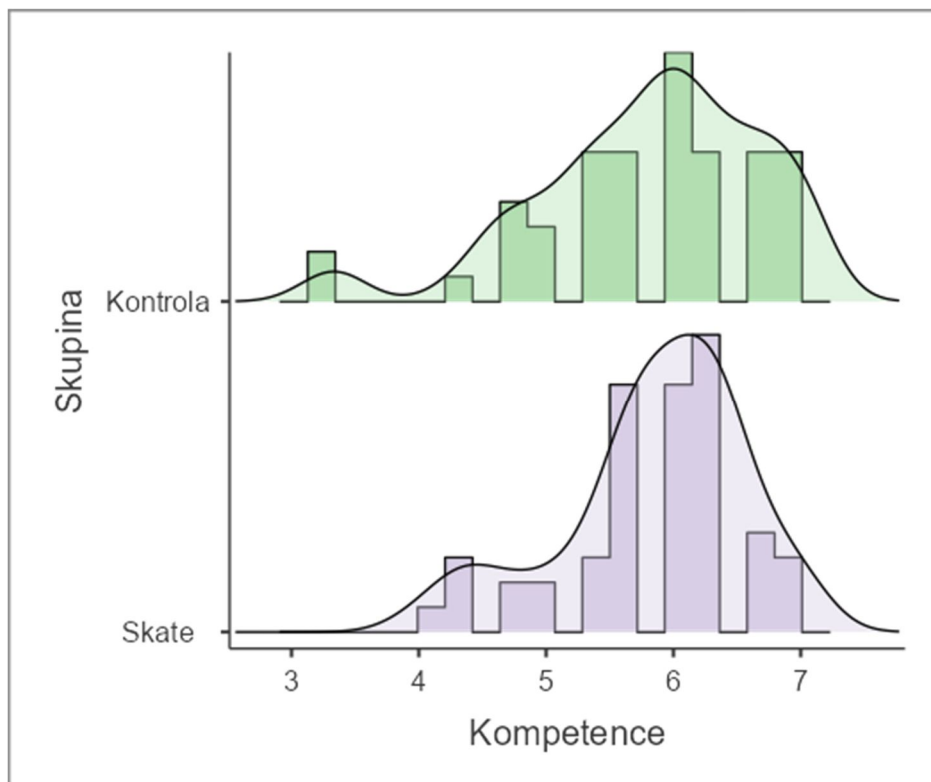
Výsledky Shapiro-Wilk testu pro potřebu příbuznosti

Poznámka. Vzhledem k nízké p hodnotě ($p < 0,001$) nelze rozdělení považovat za normální. Obrázek byl vytvořen pomocí programu Jamovi.

Obrázek 5

Výsledky Shapiro-Wilk testu pro potřebu kompetence

Poznámka. Vzhledem k nízké p hodnotě ($p < 0,001$) nelze rozdělení považovat za normální. Obrázek byl vytvořen pomocí programu Jamovi.

Normalita rozdělení byla u všech potřeb způsobena silným zešikmením zleva.

2.7. Výsledky

Tabulka 3 zahrnuje hodnoty standardní odchylky (S_x). S_x vypovídá, že variabilita odpovědí byla u obou skupin podobná.

Tabulka 3

Směrodatná odchylka

S_x

	Skateboardisté	Komparační skupina
Autonomie	0,865	0,948
Kompetence	0,720	0,881
Příbuznost	1,15	1,21

Tabulka 4

Výsledky Mann-Whitney U Testu

	Medián \tilde{x}		Statistická významnost	Velikost efektu
			p	r
	<i>Skateboardisté</i>	<i>Komparační skupina</i>		
Autonomie	6,33	6,33	0,494	0,08
Kompetence	6	6	0,944	0,01
Příbuznost	5,33	5,83	0,026	0,26

Výsledky užití Mann-Whitney U Testu jsou zaznamenány v **Tabulce 4**. U potřeby autonomie ani kompetence nebyl mezi skupinami prokázán statisticky signifikantní rozdíl, velikost efektu byla minimální.

U potřeby příbuznosti byl mezi skupinami zjištěn statisticky významný rozdíl ($p = 0,026$). Velikost efektu byla nízká.

Žádná z výzkumných hypotéz nebyla na základě výsledků šetření potvrzena, jelikož skateboardisté nedosahovali výrazně vyšších skóre u žádné z potřeb SDT.

H3: „Výzkumná skupina skateboardistů bude dosahovat vyšší skóre u potřeby příbuznosti než komparační skupina, jež na skateboardu nejezdí,“ taktéž nebyla prokázána, naopak, komparační skupina dosáhla vyšších hodnot v potřebě příbuznosti než skupina skateboardistů.

3. Diskuse

Za užití analytických postupů, konkrétně pomocí Mann-Whitney U Testů, se nepodařilo prokázat výzkumné hypotézy. Výsledky na tomto výzkumném vzorku značí, že být ve skupině skateboardistů je ve vztahu k potřebám autonomie a kompetence stejně přínosné, jako je tomu v jiných vztahových skupinách. Naopak ve skupině skateboardistů bylo dosaženo nižších hodnot u potřeby příbuznosti, zdá se tedy, že prostředí skateboardingové komunity pocity sounáležitosti a příbuznosti v určitých směrech neposkytuje, nebo, v kontextu literatury, není jeho primárním účelem je poskytovat. Na základě tohoto zjištění je podstatné uvážit, že výzkumná hypotéza mohla podlehnout *konfirmačnímu zkreslení*. Konfirmační zkreslení popisuje například Plháková (2004, s. 218) jako „tendence přednostně vyhledávat informace, které potvrzují naše dosavadní mínění. Poměrně výrazně ovlivňuje také lidské myšlení.“

Na základě teoretické části této práce však výsledek nemusí být nutně překvapivým. Bylo již popsáno, že skateboarding má v rámci vztahování k druhým antagonistický charakter. Na jedné straně se projevuje jako sport či činnost individualistická, na straně druhé představuje spojující subkulturu mládeže, která se na základě společného zájmu druží, podporuje a vymezuje většinové společnosti. Že skateboardisté necítí vztahy v rámci této subkultury natolik naplňující, jako komparační skupina, je možné právě z těchto důvodů. Někteří skateboardisté účastni popsaných výzkumů zmiňovali, že na skateboardu nejezdí pro sociální interakce, ale pro vlastní

potěšení.

Jako další z charakteristik vztahů v rámci skateboardingové subkultury byla zmíněna jistá hierarchie v této komunitě. Mladší a méně zkušení jezdci se sdružují se svými vrstevníky a mnohdy v začátcích ježdění nechodí na oficiální místa, spoty nebo do skateparků. Obecně je také ve skateboardingu i ve výzkumném vzorku menší zastoupení žen a dívek než mužů, o čemž bylo také pojednáno v teoretické části práce. Za vztah X bylo podle instrukce možné dosadit i skateboardingovou subkulturu obecně a je hypoteticky možné, že někteří respondenti zohlednili právě tyto své zkušenosti.

Otázky zaměřené na vztahy v užitém dotazníku pracovaly s výrazy jako blízkost a intimita, nebo zda se respondenti cítí vztahem X milováni. Být milován je trochu nešťastnou formou překladu anglického „love“, které může jinak představovat i možnost „mít rád“ a podobně. Je možné, že se tyto absolutní pojmy a citově zabarvené výrazy mohly setkat s jistým zkreslením ze strany respondentů, jelikož přesně nevystihují to, co cítí například v přátelských, či ryze mužských, nebo ryze ženských vztazích.

Dalším důležitým bodem k diskusi je instrukce dotazníku. Skupina skateboardistů se měla vztahovat čistě ke vztahům v rámci skateboardingové komunity, zatímco komparační skupina měla za X dosadit jiné významné vztahové skupiny. Bylo zde sice uvedeno omezení, aby respondenti nevztahovaly otázky k rodinným příslušníkům, nebyli však omezení například co se týče partnerských vztahů a nejlepších přátel. Ačkoliv bylo v instrukci obsaženo slovo skupina, která představuje okruh více lidí, nelze vyloučit, že za X například partnery nedosazovali, což zvyšuje pravděpodobnost výskytu vysokých hodnot u potřeb SDT. Je možné, že úprava instrukce X na například významnou „zájmovou skupinu,“ by mohla přinést přílehlavější výsledky. Koho respondenti komparační skupiny za X dosazovali nebylo možné zkontrolovat, jak je vysvětleno v limitech výzkumu.

Ačkoliv nebyl potvrzen předpoklad, že skateboardisté dosáhnou vyšších skóre u všech potřeb, bylo zároveň předpokladem, že skateboardisté budou dosahovat vysokých hodnot u všech potřeb SDT, jelikož jsou vnitřně motivovanou skupinou, což nebylo vyvráceno. Průměrné hodnoty byly u všech potřeb vyšší než pět. Stejně tak u komparační skupiny. Podle autorů Deci a Ryana je očekáváno, že sociální prostředí, které poskytuje kompetence, ale nepěstuje vztahovost, povede k určitému ochuzení životní pohody (2000b), ačkoliv byly potřeby u příbuznosti nižší, než u komparační skupiny, tento předpoklad nebyl naplněn.

Dalo by se tedy říci, že skateboardingová subkultura je prostředím podporujícím plnění potřeb SDT a prostředím podporujícím rozvoj vnitřní motivace, nikoliv však více, než tomu může být v jiných prostředích a vztazích.

Je zajímavé, že ačkoliv bylo pracováno se studii provedenými v zahraničí, český vzorek respondentů se nijak nevzdálil teoretickým předpokladům uvedeným v této bakalářské práci.

Mou obavou ve zpracování této bakalářské práce byla práce s literaturou v takto svobodnomyslném sportu, jako je skateboarding, který užívá vlastní slang a spoustu specifických pojmů. O skateboardingu existuje pravděpodobně větší množství šedé než odborné literatury, na což bylo upozorněno například i ve studii Karsten a Pel (2000). Překvapením tedy bylo, že existuje relativně mnoho odborných článků na toto téma, ale rozhodně není na poli psychologie i jiných věd tím nejprozkoumanějším. Patrné z literatury však je, že skateboarding má dynamickou povahu a prochází každým rokem určitými změnami.

4. Závěr a limity

Cílem této bakalářské práce bylo přiblížit fenomén skateboardingu a propojit ho s teoretickými principy Sebedeterminační teorie. V důsledku představení pojmu vnitřní motivace byl následně skateboarding shledán jako prostředí podporující vnitřní motivaci jednotlivců. Praktická část práce kalkulovala s tímto předpokladem.

Za nejzásadnější limit své práce považuji potenciální chybovost v práci s instrukcí dotazníku, jak bylo nastíněno v diskusi. Od začátku bylo pro mne obtížné, vytvořit jednotnou instrukci pro obě skupiny zároveň. Potýkala jsem se s tím, že u skupiny skateboardistů mělo být zjišťováno, jak se cítí v rámci komunity skateboardistů a u komparační skupiny měl být zastoupen co nejpodobnější typ vztahů. Jaký to ale je? Takové vztahy měly zahrnovat například jedince, které dotyčný pravidelně vidá, přátelské a jinak významné vztahy, zároveň byla potřeba vyloučit partnery a rodinu, jelikož vztah k nim je specifický.

Je možné, že pojmenování kódu X jako „jiná významná vztahová skupina“ nemuselo být tím nejvhodnějším. Jako alternativa byla uvedena úvaha nad označením „jiná zájmová skupina“, tyto úvahy jsou však pouze hypotetické. Zásadním nedostatkem však bylo zejména to, že nebyla shromažďována konkrétní odpověď respondentů o kódu X, což se později ve zpracování dat projevilo jako limitující. Pro ošetření tohoto problému

by bylo vhodné minimálně zahrnout možnost, kam by respondenti komparační skupiny, potažmo i skateboardisté vypsalí, jaké typy vztahů dosazovali za X, pro lepší kontrolu, zpracování dat a zejména jejich interpretaci. Otázka, proč komparační skupina dosáhla vyšších hodnot v potřebě příbuznosti by byla snáze zodpověditelná, ačkoliv relevantní argumenty byly nalezeny i v užití literatuře.

Co se týče tvorby online dotazníku, bylo by vhodnější, vytvořit dva dotazníky pro každou jednotlivou skupinu, což by usnadnilo přehlednost a následné zpracování dat.

Výzkumný vzorek byl relativně malý, přesto však přinesl alespoň některá statisticky významná data. Velikost efektu u nasbíraných dat byla však malá, nebo statisticky nevýznamná, nedá se tedy hovořit o velké externí validitě tohoto výzkumu.

Možné rozšíření výzkumu do budoucna by mohl poskytnout faktor, že výzkumný soubor byl omezen pouze na dospělé jedince, jednak z důvodu schopností reflektovat určené otázky a také z důvodu jejich ochrany pohybu na sociálních sítích, přes které byl dotazník šířen. Aktuální hranice účasti na sociálních sítích Facebook a Instagram momentálně činí 13 let, s čímž nejsem ztotožněna. Někteří mladší respondenti mi dotazník také vyplnili, ale v důsledku odhalení věku byly z výzkumu vyloučeny. Nejmladšímu účastníkovi bylo devět let. Výzkum se tedy nezabývá vnímáním a hodnocením mladších členů této subkultury, ačkoliv si vážím jejich ochoty se zapojit a tvoří velkou a zásadní část skateboardingové subkultury.

Zpětné vazby ze strany respondentů k dotazníku jsem mnoho neobdržela, občas ovšem byly zastoupeny dotazy, například, co si respondent může představit pod pojmem „kompetentní osoba“. Mým záměrem bylo do dotazníku co nejméně zasahovat, nicméně zpětně hodnotím jako vhodné, doplnit například určité vysvětlivky k pojmům v kontextu teorie SDT.

Nenalezla jsem mnoho prací, které by se věnovali užití tohoto dotazníku, respektive konkrétně tohoto, zaměřeného na vztahy a specificky, na vztahy v rámci skupin, což považuji za přínos této práce, stejně tak užití kvantitativních metod na souboru skateboardistů. Na webu reprezentujícím teorii SDT, CSDT (2022), kde jsem získala dotazník k dispozici, je také dotazník, zaměřující se na naplňování základních psychologických potřeb ve sportu, nikoliv ve vztazích. Bohužel je zatím k dispozici pouze v holandštině a nemohla jsem ho použít. Za další přínos považuji propojení fenoménu skateboardingu s kontextem teorie SDT, a také jeho propojení s tématem vnitřní motivace, které jsem našla nejvíce pouze ve studii Seiferta a Heddersona (2010).

Výsledky by mohly být ještě zajímavější právě v kombinaci s kvalitativními metodami, například pohovořit se skateboardisty o tom, jak se cítí v rámci vztahů v této komunitě. Výzkumy užívající rozhovory se skateboardisty mi byly značnou inspirací a faktickou oporou.

Respondenti mi také navrhovali, abych doplnila dotazník o otázku, jak dlouho na skateboardu jezdí, což by mohlo přinést nové zajímavé korelace mezi těmito vztahy.

Skutečností, která mne velmi potěšila je, že někteří skateboardisté, aniž bych je o to žádala, začali samovolně sdílet můj dotazník přes sociální sítě mezi ostatní skateboardisty, a podpořili tak jeho rychlé vyplnění i můj osobní pocit sounáležitosti.

5. Seznam literatury:

Amell, C. (2020). *Skate Like a Girl*. Prestel.

American Psychological Association. (n.d.). Cisgender. In *APA Dictionary of Psychology*. Nalezeno 15.4. 2022, dostupné z <https://dictionary.apa.org/cisgender>

American Psychological Association. (n.d.). Subkultura. In *APA Dictionary of Psychology*. Nalezeno 5.4. 2022, dostupné z <https://dictionary.apa.org/subculture>

American Psychological Association. (n.d.). Transcendence. In *APA Dictionary of Psychology*. Nalezeno 15.4. 2022, dostupné z <https://dictionary.apa.org/transcendence>

Baumeister, R., & Leary, M. (1995). The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation. *Psychological bulletin*, 117, 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>

Beal, B. (2003). *Authenticity in the Skateboarding World*. https://www.academia.edu/4676852/Authenticity_in_the_Skateboarding_World

Calvo, G., Cervelló, E., Jiménez, R., Iglesias, D., & Murcia, M. (2010). Using Self-Determination Theory to Explain Sport Persistence and Dropout in Adolescent Athletes. *The Spanish Journal of Psychology*, 13(2), 677–684. <https://doi.org/10.1017/S1138741600002341>

Carr, J. (2010). Legal Geographies—Skating Around the Edges of the Law: Urban Skateboarding and the Role of Law in Determining Young Peoples' Place in the City. *Urban Geography-URBAN GEOGR*, 31, 988–1003. <https://doi.org/10.2747/0272-3638.31.7.988>

Carr, J. (2017). Skateboarding in Dude Space: The Roles of Space and Sport in Constructing Gender Among Adult Skateboarders. *Sociology of Sport Journal*, 34(1), 25–34. <https://doi.org/10.1123/ssj.2016-0044>

Center for Self-Determination Theory (2022). *The Theory*. Dostupné 26.3. 2022z
<https://selfdeterminationtheory.org/the-theory/>

Csikszentmihalyi, M. (2008). *Flow: The psychology of optimal experience*. Harper Perennial.

Ferjenčík, J. (2010). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Portál.

Guardia, J., Ryan, R., Couchman, Ch., & Deci, E. (2000). Within-person variation in security of attachment: A self-determination theory perspective on attachment, need fulfillment, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 367-384. DOI: 10.1037//0022-3514.79.3367

Hagger, M., & Chatzisarantis, N. (2008). Self-determination Theory and the psychology of exercise. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1(1), 79-103. DOI: 10.1080/17509840701827437

Haines, C., Smith, T., & Baxter, M. (2010). Participation in the risk-taking occupation of Skateboarding. *Journal of Occupational Science*, 17, 239–245. <https://doi.org/10.1080/14427591.2010.9686701>

Hawk, T. (2020). Skateboarding. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/sports/skateboarding>

Helus, Z. (2011). *Úvod do psychologie*. Grada Publishing.

Karadimitriou, S., & Marshall, E., (n.d.). *Mann-Whitney U test (Non-parametric equivalent to independent samples t-test)*. Sheffield Hallam University. <https://maths.shu.ac.uk/mathshelp/Stats%20support%20resources/Resources/Nonparametric/Comparing%20groups/Mann-Whitney/SPSS/stcp-marshall-MannWhitS.pdf>

Karsten, L., & Pel, E. (2000). Skateboarders exploring urban public space: Ollies, obstacles and conflicts. *Journal of Housing and the Built Environment*, 15, 327–340. <https://doi.org/10.1023/A:1010166007804>

Kulka, J. (2005). Ego i Self a jejich protekce, defenze či kompenzace (pozitivně psychodynamický přístup). *Psychoterapia*, 12(4), 179-183. <http://www.psychiatria-casopis.sk/files/psychiatria/4-2005/psy4-2005-cla9.pdf>

McKnight, P. E., & Najab, J. (2010). Mann-Whitney U Test. Weiner, I., & Craighead, E. *The Corsini Encyclopedia of Psychology*. John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9780470479216.corpsy0524>

Mossman, L., Slemp, G., Lewis, K., Colla, R., & O'Halloran, P. (2022). Autonomy support in sport and exercise settings: A systematic review and meta-analysis. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1–24. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2022.2031252>

O'Hara, D. (2017). *The intrinsic motivation of Richard Ryan and Edward Deci*. American Psychological Association. <http://www.apa.org/members/content/intrinsic-motivation>

Plháková, A. (2004). *Učebnice obecné psychologie*. Academia.

Rod, A. (2012). Likertovo škálování. *Electronic journal for philosophy*, 19(1), 1-14. DOI: 10.18267/j.e-logos.327

Ryan, R., & Deci, E. (2000a). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>

Ryan, R., & Deci, E. (2000b). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.55.1.68>

Ryan, R., & Deci, E. (2000c). The “What” and “Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_DeciRyan_PIWhatWhy.pdf

Seifert, T., & Hedderson, C. (2010). Intrinsic Motivation and Flow in Skateboarding: An Ethnographic Study. *Journal of Happiness Studies*, 11, 277–292. <https://doi.org/10.1007/s10902-009-9140-y>

Slepička, P., Hošek, V., & Hátlová, B. (2020). *Psychologie sportu*. Karolinum.

6. Seznam příloh

Příloha č. 1 - Basic Psychological Needs Scales

Příloha č. 2 –Vlastní dotazník – Formuláře Google

Příloha č. 3 –Tabulky odpovědi respondentů (na doprovodném CD)

Basic Psychological Needs Scales

Scale Description

Central to self-determination theory is the concept of basic psychological needs that are assumed to be innate and universal. According to the theory, these needs--the needs for competence, autonomy, and relatedness--must be ongoingly satisfied for people to develop and function in healthy or optimal ways (Deci & Ryan, 2000). Many of the propositions of SDT derive from the postulate of fundamental psychological needs, and the concept has proven essential for making meaningful interpretations of a wide range of empirically isolated phenomena.

The Basic Psychological Needs Scale is a family of scales: one that addresses need satisfaction in general in one's life, and others that address need satisfaction in specific domains. Here we include the work domain and the interpersonal relations domain. The original scale had 21 items concerning the three needs for competence, autonomy, and relatedness. Some studies have worked with only 9 items, namely, 3 items per subscale. Here, the general and the work versions of the scale have 21 items, whereas the interpersonal relations version has 9 items.

The Basic Need Satisfaction at Work Scale has been used most often (Deci, Ryan, Gagné, Leone, Usunov, & Kornazheva, 2001; Ilardi, Leone, Kasser, & Ryan, 1993; Kasser, Davey, & Ryan, 1992). The Basic Need Satisfaction in Relationships Scale was used in (La Guardia, Ryan, Couchman, & Deci, 2000). The Basic Need Satisfaction in Life Scale is currently being researched.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry, 11*, 227-268.

Deci, E. L., Ryan, R. M., Gagné, M., Leone, D. R., Usunov, J., & Kornazheva, B. P. (2001). Need satisfaction, motivation, and well-being in the work organizations of a former Eastern Bloc country. *Personality and Social Psychology Bulletin*, in press.

La Guardia, J. G., Ryan, R. M., Couchman, C. E., & Deci, E. L. (2000). Within-person variation in security of attachment: A self-determination theory perspective on attachment, need fulfillment, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology, 79*, 367-384.

Ilardi, B. C., Leone, D., Kasser, R., & Ryan, R. M. (1993). Employee and supervisor ratings of motivation: Main effects and discrepancies associated with job satisfaction and adjustment in a factory setting. *Journal of Applied Social Psychology, 23*, 1789-1805.

Kasser, T., Davey, J., & Ryan, R. M. (1992). Motivation, dependability, and employee-supervisor discrepancies in psychiatric vocational rehabilitation settings. *Rehabilitation Psychology, 37*, 175-187.

21. People at work are pretty friendly towards me.

Scoring Information. Form three subscale scores by averaging item responses for each subscale after reverse scoring the items that were worded in the negative direction. Specifically, any item that has (R) after it in the code below should be reverse scored by subtracting the person's response from 8. The subscales are:

Autonomy: 1, 5(R), 8, 11(R), 13, 17, 20(R)

Competence: 3(R), 4, 10, 12, 14(R), 19(R)

Relatedness: 2, 6, 7(R), 9, 15, 16(R), 18(R), 21

* * * * *

Basic Need Satisfaction in Relationships

Note: This questionnaire was designed for use with respect to need satisfaction in particular relationships. For example, it is to assess the degree to which a person experiences basic need satisfaction while relating to his or her spouse, or best friend, or mother, or children, or whomever. So, to use the questionnaire to assess need satisfaction in a relationship, replace the XXXXXXXX with the relationship you are studying. Although we have never done so, you could try using it for relationships in general if that is the question that interests you.

In My Relationships

Please respond to each statement by indicating how true it is for you. Use the following scale.

1	2	3	4	5	6	7
not at all			somewhat			very
true			true			true

1. When I am with XXXXXXXX, I feel free to be who I am.
2. When I am with XXXXXXXX, I feel like a competent person.
3. When I am with XXXXXXXX, I feel loved and cared about.

4. When I am with XXXXXXXX, I often feel inadequate or incompetent.
5. When I am with XXXXXXXX, I have a say in what happens, and I can voice my opinion.
6. When I am with XXXXXXXX, I often feel a lot of distance in our relationship.
7. When I am with XXXXXXXX, I feel very capable and effective.
8. When I am with XXXXXXXX, I feel a lot of closeness and intimacy.
9. When I am with XXXXXXXX, I feel controlled and pressured to be certain ways.

Scoring Information. Form three subscale scores by averaging item responses for each subscale after reverse scoring the items that were worded in the negative direction. Specifically, any item that has (R) after it in the code below should be reverse scored by subtracting the person's response from 8. The subscales are:

Autonomy: 1, 5, 9(R)

Competence: 2, 4(R), 7

Relatedness: 3, 6(R), 8

Theoretical Note. There is something almost tautological about the statement that satisfying one's need for relatedness in an interpersonal relationship with, say, your best friend would predict the quality of that relationship. Indeed, as would be expected, research has shown a strong relation between degree of satisfaction of the relatedness need in a particular relationship and the security of attachment and the quality of relationship with that partner (La Guardia, Ryan, Couchman, & Deci, 2000). However, the more interesting point is that security of attachment and the quality of relationships with particular partners is also predicted by the degree to which one experiences satisfaction of the need for autonomy and the need for competence within those partners.

La Guardia, J. G., Ryan, R. M., Couchman, C. E., & Deci, E. L. (2000). Within-person variation in security of attachment: A self-determination theory perspective on attachment, need fulfillment, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 367-384.

Uspokojování základních potřeb ve vztazích

O co jde? Před Vámi je dotazník autorů Edwarda L. Deci a Richarda M. Ryana, propůjčený k mé bakalářské práci. Zkoumá naplňování základních potřeb podle Sebedeterminační teorie. Dotazník má 13 otázek a jeho vyplnění trvá přibližně 5 minut. Pro zachování původního znění dotazníku si můžete otázky přečíst i v anglickém jazyce.

Kdo ho může vyplnit? Dotazník může vyplnit každá osoba včetně a starší 18 let, ať už jezdí na skateboardu, což je specifikum mé bakalářské práce, či nikoliv.

Co se bude dít s výsledky? K Vaším odpovědím a údajům budu mít přístup pouze já a akademičtí pracovníci vysoké školy PVŠPS. Tyto osoby jsou povinny zajišťovat a zachovávat důvěrnost Vašich údajů.

Zpracování naměřených či Vámi poskytnutých dat je prováděno s důrazem na jejich anonymizaci.

Můžu si to rozmyslet? Vaše účast ve výzkumu je zcela dobrovolná. Svůj souhlas s účastí můžete kdykoliv bez udání důvodu odvolat a z výzkumu odstoupit.

Velmi Vám děkuji za Váš čas a účast.

Nyní si prosím přečtěte zadání níže.

Pro jakékoliv dotazy a připomínky kontaktujte řešitele výzkumu, mne, Adélu Růžičkovou.

Kontakt: adla.ruzickova@gmail.com

*Povinné pole

U každého tvrzení uveďte, nakolik je pro Vás pravdivé, za použití předurčené stupnice. Kód XXXXXXXX, pokud jezdíte na skateboardu, vztahujte na kohokoliv ze skateboardingové komunity, např. na takové skupiny, se kterými nejčastěji jezdíte, případně skateboardingovou komunitu obecně atp. Pokud nejedíte na skateboardu, vyberte za XXXXXXXX pro Vás jinou významnou vztahovou skupinu, nikoliv však rodinné příslušníky. Pro každou jednotlivou otázku však zvolte stejnou skupinu XXXXXXXX.

1. Já a skateboarding *

Označte jen jednu elipsu.

Aktivně jezdím na skateboardu minimálně po dobu 1 roku.

Nejezdím aktivně vůbec.

2. I. Když jsem s XXXXXXXX, cítím se svobodný/á být tím, kým jsem. / When I am with XXXXXXXX, I feel free to be who I am. *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
Zcela nepravdivé / Not at all true	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Velmi pravdivé / Very true

3. II. Když jsem s XXXXXXXX, cítím se jako kompetentní osoba. / When I am with XXXXXXXX, I feel like a competent person. *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
Zcela nepravdivé / Not at all true	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Velmi pravdivé / Very true

4. III. Když jsem s XXXXXXXX, cítím se milován/a a je o mě postaráno. / When I am with XXXXXXXX, I feel loved and cared about. *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
Zcela nepravdivé / Not at all true	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Velmi pravdivé / Very true

5. IV. Když jsem s XXXXXXXX, často se cítím nedostatečně, nebo neschopně. / When I am with XXXXXXXX, I often feel inadequate or incompetent. *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
Zcela nepravdivé / Not at all true	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Velmi pravdivé / Very true

6. V. Když jsem s XXXXXXXX, mohu se podílet na tom, co se děje, a mohu vyjádřit svůj názor. / When I am with XXXXXXXX, I have a say in what happens, and I can voice my opinion. *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
Zcela nepravdivé / Not at all true	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Velmi pravdivé / Very true

7. VI. Když jsem s XXXXXXXX, cítím v našem vztahu často velký odstup. / When I am with XXXXXXXX, I often feel a lot of distance in our relationship. *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
Zcela nepravdivé / Not at all true	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Velmi pravdivé / Very true

8. VII. Když jsem s XXXXXXXX, cítím se velmi schopný/á a efektivní. / When I am with XXXXXXXX, I feel very capable and effective. *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
Zcela nepravdivé / Not at all true	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Velmi pravdivé / Very true

9. VIII. Když jsem s XXXXXXXX, cítím velkou blízkost a intimitu. / When I am with XXXXXXXX, I feel a lot of closeness and intimacy. *

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
Zcela nepravdivé / Not at all true	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Velmi pravdivé / Very true

10. IX. Když jsem s XXXXXXXX, cítím se ovládan/a a pod tlakem, abych se choval/a určitým způsobem. / When I am with XXXXXXXX, I feel controlled and pressured to be certain ways.

*

Označte jen jednu elipsu.

	1	2	3	4	5	6	7	
Zcela nepravdivé / Not at all true	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Velmi pravdivé / Very true

11. Pohlaví *

Označte jen jednu elipsu.

- Žena
 Muž
 Jiné: _____

12. Věk (číslovkou) *

13. Probíhající či již dokončené nejvyšší dosažené vzdělání *

Označte jen jednu elipsu.

- Základní
 Střední
 Vyšší odborné / Vyšší
 Jiné: _____

A toto je vše, děkuji za Vaši pomoc! :-)

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

7. Bibliografické údaje

Jméno a příjmení autorky: Adéla Růžičková

Studijní program: Psychologie

Název práce: Vnitřní motivace ve skateboardingu (podle Sebedeterminační teorie Edwarda L. Deci a Richarda M. Ryana)

Vedoucí práce: Mgr. Jan Kulhánek

Rok dokončení práce: 2022

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury bez příloh)

Přímé citace: 1 253

Ostatní text: 71 727

Celkový počet znaků: 72 980

Počet pramenů a literatury: 5 171

Název souborů umístěných na doprovodném CD:

BPNS.pdf

Tabulky-odpovědi respondentů.pdf

Uspokojování základních potřeb ve vztazích - Formuláře Google.pdf

Text práce ve formátu PDF: BP_RuzickovaA_2022.pdf

Posudek vedoucího/opponenta bakalářské práce na Pražské vysoké škole psychosociálních studií

Jméno a příjmení studenta/-tky: Adéla Růžičková

Obor studia: Psychologie

Název práce: Vnitřní motivace ve skateboardingu (podle Sebedeterminační teorie Edwarda L. Deci a Richarda M. Ryana)

Vedoucí/opponent* práce: Mgr. Jan Kulhánek

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 47

Počet stránek příloh: 7

Počet titulů v seznamu literatury: 30

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příslušnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření

(respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny

(citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

(jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice

(samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

		x		
--	--	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce

(publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

* nehodící se škrtněte

** 0 - nehodnoceno; 1 - výborně; 2 - velmi dobře; 3 - dobře; 4 - neprospěl/a

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Je podle vás psychologie sportu v české literatuře dostatečně zastoupena?
Co vás vedlo k formulaci výzkumné hypotézy, která se nakonec nepotvrdila?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Práce se mi četla opravdu dobře, z celého textu je patrné, že téma je autorce velmi blízké a v oblasti zkoumání (skupina – subkultura skateboardingu) má bohaté vlastní zkušenosti.
Oceňuji práci s literaturou, zejména zahraničními zdroji.
Velmi oceňuji adaptaci dotazníku.
Mám pouze formální výhradu – limity práce, popisované v Závěru, patří spíše do kapitoly Diskuse, závěr obsahuje pouze shrnutí textu.

Doporučení k obhajobě:

DOPORUČUJI

Navrhovaná klasifikace:

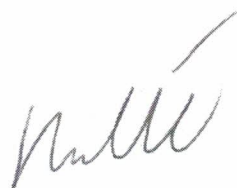
VÝBORNÁ

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Datum, podpis:

###

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Kučka', written in a cursive style.

* nehodící se škrtněte

** 0 - nehodnoceno; 1 - výborně; 2 - velmi dobře; 3 - dobře; 4 - neprospěl/a

**Posudek oponentky bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Adéla Růžičková

Obor studia: Psychologie

Název práce: Vnitřní motivace ve skateboardingu (podle sebedeterminační teorie Edwarda L. Deci a Richarda M. Ryana)

Oponentka práce: PhDr. Magdalena Koťová, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet znaků: 72 980

Počet znaků přímých citací: 1 253

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	X	X		
--	---	---	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	X			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	X	X		
--	---	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	X			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	X			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	X			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Využití praktických zkušeností

	X			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

X				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	X			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	X			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	X			
	X			

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

X				
---	--	--	--	--

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka se v teoreticko-výzkumné bakalářské práci zabývá tématem tzv. sebedeterminační teorie, kterou aplikuje v rámci zkoumání vnitřní motivace u populace skateboardistů. V teoretické části práce pojednává sebedeterminační teorii a teorii základních psychologických potřeb, věnuje se i teorii kognitivního hodnocení. Zpracovává téma skateboardingu, a to jako subkultury i sportu. Ve vztahu ke skateboardingu se zabývá tématy autonomie, kompetence a příbuznosti. V empirické části práce předkládá autorka kvantitativní výzkumnou sondu, v jejímž rámci předložila stu respondentům (padesát respondentů byli skateboardisté a padesát respondentů představovalo kontrolní skupinu) dotazník Basic Need Satisfaction in Relationships, v jehož rámci zkoumala naplnění potřeb autonomie, kompetence a příbuznosti.

Velmi mne zaujalo samotné téma práce, domnívám se, že autorka projevila značnou kreativitu při jeho volbě, ale i ve způsobu jeho uchopení. Volbu pojednávaných teorií dobře zdůvodnila. Text je čtivý, autorka nastiňuje mnoho zajímavých výzkumných sond, nejvíce mne zaujalo téma skateboardingu, mužů a mlčení. K práci mám pouze několik drobnějších výhrad. Text je psán vcelku kultivovaným jazykem, pouze místy se vyskytují nadbytečné čárky (či se tyto naopak vyskytují tam, kde by neměly), opakování slov, gramatické chyby y/i, nesprávné skloňování. Anglické části textu zaslouží revizi. Počet zdrojů je adekvátní, autorka však místy cituje základní díla (např. Freuda) z jiných zdrojů. Místy jsou též delší pasáže textu citovány z jednoho díla (např. str. 11). Zde jde patrně o důsledek volby poměrně specifického tématu – nabízelo by se například řešení komparací předkládané teorie s teoriemi jiných autorů. U formulace hypotéz si kladu otázku (a kladu ji i autorce) – proč jsou postaveny takto? Nevím, ale říkám si, zda není také možné, že by lidé náležející k „subkultuře skateboardistů“ nemohli mít dané potřeby i například deficitní?

Zajímalo by mne, jak autorka dotazník participantům předkládala – jak jej přeložila? Také by mne zajímalo (skutečně jen zvědavost), proč je ve srovnávací skupině tolik žen? Jde o spolužačky? Dle mého názoru (subjektivního a nepoučeného) se zdá být dotazník býti poněkud stručným, říkám si, nakolik může skutečně potřeby mapovat. Také si nejsem jistá, jak respondenti pochopili otázky týkající se příbuznosti ke skupině – zda skupinu „nahradili sportem“ či zda odpovídali na příslušnost ke komunitě skateboardistů (toto autorka správně nahlíží v diskusi).

Na závěr si dovoluji poznamenat, že dle mého názoru autorka aplikuje správné postupy, pouze bych místy doporučila nahradit obsah (např. dotazník) adekvátnějším nástrojem. Přeji autorce hodně štěstí u obhajoby a omlouvám se tímto za svou neúčast.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně-velmi dobře, v závislosti na obhajobě

Datum, podpis: 18.5. 2022

PhDr. Magdalena Koťová, Ph.D.

